Ազգ

Azg
armenian daily

Սեպտեմբեր
24
Ուրբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 183 (434)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Սուխում

Tu-154 ինքնաթիռի աղետ, 80 զոհ

Չորեքշաբթի օրը մոտավորապես ժամը 19-ին Թբիլիսի-Սուխում ուղերթի Tu-154 ինքնաթիռում բռնկված հրդեհի հետեւանքով Սուխումի օդանավակայանում զոհվել է առնվազն 80 մարդ: Ինչպես սեպտեմբերի 23-ին ԻՖ-ին հայտնեցին Վրաստանի պետության ղեկավարի մամուլի ծառայությունում, Սուխումին մոտենալիս ինքնաթիռը ջերմային հրթիռով խփվել է աբխազական ուժերի ռազմանավակից: Դրա հետեւանքով օդանավում հրդեհ է բռնկել: Անձնակազմին հաջողվել է վայրէջք կատարել, սակայն ավելի քան 100 ուղեւորներից հաջողվել է փրկել մոտ 20-ին: Անձնակազմի 5 անդամները նույնպես ողջ են մնացել:

Մինչդեռ սեպտեմբերի 23-ին մոտավորապես ժամը 10:40-ին Սուխումի վրա խփվել է Վրաստանի ռազմաօդային ուժերի Սու-25 գրոհիչ ինքնաթիռ: Այս մասին ԻՖ-ին հայտնեցին Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունում: Օդաչուն ընկել է Էշերա գյուղի շրջանում: Օդաչուի ճակատագիրն առայժմ անհայտ է: ԻՖ

Գագաթ

Այսօր սկսվում է ԱՊՀ երկրների ղեկավարների հանդիպումը

Ինչպես հայտնի է դարձել ԻՖ-ին, ԱՊՀ երկրների կառավարության ղեկավարների խորհրդի նիստը կայանալու է այսօր, ժամը 9-ին, Նախագահ-հոթելում: Ժամը 13-ին Կրեմլի պալատի Եկատերինյան դահլիճում սկսվելու է կառավարությունների ղեկավարների խորհրդի Պետության ղեկավարների խորհրդի փակ նիստը: Ժամը 15-ին ԱՊՀ երկրների նախագահները եւ վարչապետները նորից կհավաքվեն Նախագահ-հոթելում խորհրդակցության: Ինչպես հայտնի է, հանդիպման ընթացքում քննարկվելու է տնտեսական դաշինքի հարցը: Վրաստանի պատվիրակությունը գլխավորելու է վարչապետ Օթար Պացացիան: Նա կմասնակցի դիտորդի կարգավիճակով: Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն, չնայած իր ցանկությանը մասնակցելու հանդիպմանը, չի կարող դա անել, «ելնելով անվտանգության նկատառումներից»: Այդ մասին ԻՖ-ին հաղորդել է Ռուսաստանում Վրաստանի դեսպան Վալերիան Ադվաձեն:

Թուրքմենստանի նախագահ Նիյազովը հինգշաբթի ժամանել էր Մոսկվա: Նա մեկ անգամ եւս հաստատել է, որ Թուրքմենստանի դիրքորոշումը մնում է անփոփոխ՝ հանրապետությունը դիտում է ԱՊՀ-ն միայն որպես խորհրդակցական մարմին: Ադրբեջանի պատվիրակությունը Հեյդար Ալիեւի գլխավորությամբ մասնակցելու է խորհրդակցությանը: Այդ մասին ԻՖ-ին հայտնել է Ալիեւի մամուլի քարտուղար Թոֆիկ Աբասովը:

Սպասվում է, որ Մոլդովայի պատվիրակությունը Սնեգուրի գլխավորությամբ Մոսկվայում կստորագրի տնտեսական դաշինքի մասին պայմանագիրը: «Տաջիկ ժողովուրդը գտնում է, որ սեպտեմբերի 24-ը պատմական օր է դառնալու», հայտարարել է Գերագույն խորհրդի նախագահ Էմոմալի Ռախմոնովը: Տաջիկստանը մտադիր է ստորագրել տնտեսական դաշինքի մասին պայմանագիրը: ԻՖ

Ռուսաստան

ԵԼՑԻՆԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԿԱՆԽԱՀԱՍ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ռուսաստանում ստեղծված բարդ քաղաքական խնդրի լուծման նախապատրաստական աշխատանքներն ընթանում են ամբողջ թափով: Կողմերն անց են կացնում ուժերի ստուգատես եւ կողմնակիցների հավաքագրում: Ընդ որում, բոլորն էլ խոսում են հրացանի փամփուշտները հանելու անհրաժեշտության մասին, չնայած ոչ ոք դեռ պատյանից չի հանել եւ չի լիցքաթափել զենքը:

Ըստ Ինտերֆաքսի, նախագահ Ելցինը զբաղված է սովորական, առօրեական աշխատանքով, հրամանագրեր ստորագրելով եւ կադրեր նշանակելով: Արդեն ներկայացուցիչներ են ուղարկվել տեղերում նախագահի հրամանագրերը բացատրելու նպատակով: Այդ աշխատանքը համակարգում է արդեն իր պաշտոնում վերականգնված առաջին փոխվարչապետ Շումեյկոն:

Չորեքշաբթի օրը լրագրողների հետ կայացած հանդիպման ժամանակ Ելցինի մամուլի քարտուղար Վյաչեսլավ Կոստիկովը հայտնեց, որ այն պատգամավորները, որոնք իրենց «խելոք» կպահեն, կտեղավորվեն աշխատանքի: ՌԴ Սահմանադրական դատարանի որոշումը Կոստիկովը համարեց զավեշտ, քանի որ այն «բռնել է Գերագույն խորհրդի կողմից աղճատված Սահմանադրությունը պաշտպանելու ձեւական ուղին»:

Վարչապետ Չեռնոմիրդինը պնդեց, որ ժողովուրդը պաշտպանում է Ելցինին, քանի որ «դա բարեփոխումների օգտին արված որոշում է»: Պաշտպանության նախարար Գրաչովը հայտնեց, որ բանակին տրված են սադրանքների չենթարկվելու ցուցումներ, ուժեղացված է ռազմական օբյեկտների պաշտպանությունը: Նշվեց նաեւ, որ ոչ մի ռազմական տեղաշարժեր չեն կատարվում, բայց Կենտրոնում եւ Նիժնի Նովգորոդի մոտ շարունակվում են զորավարժությունները: Իսկ ԱԳ նախարար Կոզիրեւը նախագահի միակ սխալը համարեց այս հրամանագրերը ավելի շուտ չգործադրելը: Անդրադառնալով Ռուցկոյի նախագահությանը, նա անկեղծորեն զարմացավ, թե ինչու Ռուցկոյն իրեն հռչակել է Ռուսաստանի, այլ ոչ ԱՄՆ-ի նախագահ: Իսկ Կենտրոնական բանկից չորեքշաբթի օրը հայտնեցին, որ չեն կարող կասեցնել խորհրդարանի կարգադրությունը եւ դադարեցնել գործադիր իշխանությունների ֆինանսավորումը, քանի որ նման հրաման կարող է արձակել միայն ֆինանսների նախարարը:

Առաջին փոխվարչապետ Եգոր Գայդարը հայտարարեց, որ «եթե մոտակա մի քանի օրերին մեծ բախումներ եւ անկարգություններ չհաջողվի ստեղծել, ապա պատգամավորները կզգան իրենց ջանքերի հեռանկարների բացակայությունը»:

➧ Տես էջ 2

Պատերազմ

Ռուսաստանցի զինծառայողները փոխանակվեցին

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում համեմատաբար հանգիստ է եղել: ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը սեպտեմբերի 21-ին հայտարարել է, թե որպես բարի կամքի արտահայտություն ղարաբաղյան ուժերը 7-12 կիլոմետր հետ կքաշվեն իրենց կողմից վերահսկվող տարածքներից: ԼՂՀ ղեկավարությունը ադրբեջանական կողմից պատասխան քայլեր է ակնկալում:

Միաժամանակ Ստեփանակերտի մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե սեպտեմբերի 22-ին Աղդամի շրջանի հակամարտության սահմանագծում գտնվող ղարաբաղյան կողմը Ադրբեջանի արտգործնախարարության եւ Բաքվում Ռուսաստանի դեսպանատան ներկայացուցիչներին է հանձնել ազգությամբ ադրբեջանցի 14 պատանդների, որոնցից 9-ը խաղաղ բնակիչներ են, այդ թվում մեկ երեխա, եւ 5 ռազմագերիներ: Նրանք փոխանակվել են ռուս 6 զինծառայողների հետ, որոնց մարտական գործողություններին մասնակցելու մեղադրանքով Ադրբեջանի Գերագույն դատարանը մահվան էր դատապարտել: Այս տեղեկությունները հայտնել է ռազմագերիների հարցերով ԼՂՀ պետհանձնաժողովի նախագահ Ալեքսանդր Աղաբաբյանը: «Ազգ»

Ստեփանակերտ-Բաքու

Ուղղակի բանակցությունները շարունակվում են

Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի միջեւ Մոսկվայում սկիզբ առած ուղղակի բանակցությունները շարունակվում են արդեն հակամարտության գոտում: Պայմանավորվածության համաձայն, երեկ ԼՂՀ Ասկերանի շրջանի սահմանագծում հանդիպում է տեղի ունեցել Ադրբեջանի փոխվարչապետ Աբբաս Աբբասովի եւ ԼՂՀ փոխվարչապետ Ժիրայր Պողոսյանի միջեւ: Հանդիպման ընթացքում քննության են առնվել կողմերի համար տնտեսական նշանակություն ունեցող մի շարք հրատապ հարցեր, այդ թվում Ղարաբաղ մտնող երկաթգծի աշխատանքային ռեժիմի վերականգնման, Եվլախ-Ստեփանակերտ-Գորիս-Նախիջեւան գազամուղի վերաշահագործման, Ղարաբաղին սահմանակից ադրբեջանական շրջաններին ոռոգման ջրի մատակարարման վերականգնման հետ կապված հարցերը:

Թեեւ բանագնացների կողմից փոխադարձ ապաշրջափակման կոնկրետ ժամկետներ չեն նշվել, այնուամենայնիվ հանդիպումն անցել է փոխըմբռնման մթնոլորտում: Երկու հանրապետությունների փոխվարչապետները համաձայնվել են ոչ միայն շարունակել ուղղակի երկխոսությունը, այլեւ աշխատանքային երկկողմ խմբերի միջոցով փորձել վերջնականապես լուծել ապաշրջափակման հետ կապված խնդիրները: Վ. Ա.

ԱՊՀ-ին անդամակցելը կմեծացնի կարգավորման հնարավորությունը: Սեպտեմբերի 21-ին Պոստ ֆակտում գործակալության թղթակցին տված հարցազրույցում Մոսկվայում Ադրբեջանի մշտական ներկայացուցչության մամուլի կցորդ Ռաֆայել Հուսեյնովը մասնավորապես ասաց. «Ադրբեջանում հույս ունեն, որ մեր հանրապետության ԱՊՀ-ին անդամակցելուց հետո Համագործակցության կոլեկտիվ անվտանգության համակարգը թույլ կտա պահպանել Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը»: ՆՏ

Թեժ կետ

Աբխազիան առաջարկում է վրաց-աբխազական նոր հանդիպում

Աբխազիայի խորհրդարանի նախագահությունը չորեքշաբթի օրն առաջարկել է անցկացնել վրաց-աբխազական բարձր մակարդակի հանդիպում: Այդ օրվա երեկոյան տարածված նախագահության դիմումի մեջ ասվում է, որ սեպտեմբերի 17-ին Աբխազիան արդեն առաջարկել է Սոչիում անցկացնել Պավել Գրաչովի, Վլադիսլավ Արձինբայի եւ Էդուարդ Շեւարդնաձեի բանակցություններ: Սակայն Շեւարդնաձեն այդ հանդիպումից հրաժարվել էր:

Աբխազիայի խորհրդարանի նախագահությունն անհրաժեշտ է համարում «հետագա արյունահեղությունից եւ վրաց-աբխազական հակամարտության ընդլայնումից խուսափելու նպատակով ձեռնարկել հակամարտության քաղաքական կարգավորման եւս մեկ փորձ»:

Վրաստանի ԳԽ մամուլի կենտրոնում ԻՖ-ին սեպտեմբերի 23-ին հայտնեցին, որ Սուխումում իրավիճակը մնում է ծանր: Մամուլի կենտրոնի ներկայացուցչի խոսքերով, չորեքշաբթի օրը մոտավորապես ժամը 17-ին վրացական զորքերը աբխազներին դուրս են մղել Սուխումի օդանավակայանի անմիջական մերձակայքում գտնվող դիրքերից եւ օդանավակայանից քաղաք տանող ճանապարհը լիովին մաքրել դիվերսիոն խմբերից: Սեպտեմբերի 23-ի առավոտյան լիովին վրացական զորքերի վերահսկողության տակ է անցել Օչամչիր-Սուխում ավտոճանապարհը: ԻՖ

Բուլղարահայ գրող Սեւդա Սեւանը երեկ նշանակվեց Բուլղարիայում Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական ներկայացուցիչ մշակույթի, կրթության եւ գիտության գծով:

Ճգնաժամ

Գազը նվազեց, էներգիան նույնպես

Մի քանի օր առաջ Հայաստանի վարչապետը նշել էր, թե Թուրքմենստանից Հայաստան եկող գազի ծավալները չեն բավարարում, քանի որ մերթընդմերթ կամ Ղազախստանում, կամ Ուզբեկստանում, կամ էլ Հյուսիսային Կովկասում գազամուղի մաքրման աշխատանքներ են տարվում: Այդ պատճառով էլ Հայաստանի կառավարությունը որոշել էր անցնել ռուսական գազի մատակարարմանը: Սակայն, ինչպես հաղորդեցին կառավարության մամուլի ծառայությունից, կրկին նվազել են հանրապետություն մուտք գործող գազի ծավալները, որի պատճառով էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն իջել է: Ըստ մեզ հասած տվյալների, այս անգամ էլ Ուզբեկստանն է սկսել գազամուղի իր հատվածի պրոֆիլակտիկ փորձարկումները: Կառավարության որոշմամբ սեպտեմբերի 24-ից սահմանվում է բնակչությանը եւ արդյունաբերական ձեռնարկությունների էլեկտրամատակարարման 6-րդ ռեժիմը, ըստ որի բնակչությանը կտրվի օրական 1,5 ժամ էլեկտրաէներգիա: Իսկ արդյունաբերական ձեռնարկությունները զգուշացվում են, որ չխախտեն իրենց տրամադրված էլեկտրաէներգիայի չափաքանակները: «Ազգ»

Աշխարհ

Կնեսետը հաստատեց ՊԱԿ-ի հետ համաձայնությունը

Երկօրյա փոթորկալից նիստերից հետո իսրայելական խորհրդարանը երեկ 61 կողմ եւ 50 դեմ ձայներով հաստատեց Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության հետ կառավարության պայմանագիրը, որ սահմանափակ ինքնավարություն է շնորհում Գազայում եւ Երիխովում ապրող պաղեստինցիներին: Շաս կուսակցության պատգամավորները փոխանակ դեմ քվեարկելու, ինչպես որոշվել էր նախապես, քվեարկեցին ձեռնպահ: Նույն կերպ վարվեցին նաեւ ընդդիմադիր Լիկուդ համախմբման 3 պատգամավորներ, հանգիստ մեծամասնություն ստեղծելով իշխող Աշխատավորական կուսակցության համար: Նախկին վարչապետ Իցհակ Շամիրը «ողբերգություն» որակեց կայացած վճիռը:

Նախագահ Քլինթոնը առաջարկում է առողջացնել ազգը

Նախագահ Քլինթոնը առողջապահության համակարգի բարեփոխման մի հավակնոտ նախագիծ է մշակել: Կոնգրեսում ունեցած իր ելույթում նա առաջարկել է առողջապահության մի մեծածավալ նախագիծ, որն ամեն ամերիկացու կապահովի աննախադեպ օգուտներ: Նրա ծրագիրը պետք է համապատասխանի 6 պայմանի. ապահովություն, պարզություն, եկամտաբերություն, ընտրության հնարավորություն, որակ եւ պատասխանատվություն: Նախագահի նախագիծը քննադատվեց առկա ֆինանսական միջոցների պակասի, կառավարական կարգավորման ընդլայնման եւ ձեռնարկատերերի նյութական ծանրաբեռնման պատճառով, քանի որ առողջապահության ծախսերը մեծ մասը պետք է նրանք վճարեն: Ծրագրին օժանդակելու համար Քլինթոնն առաջարկեց ծխախոտի նոր հարկեր մտցնել: Հնարավոր են նաեւ գործող առողջապահական ծրագրերի սպասվելիք կրճատումից առաջացող միջոցներ:

Թանսու Չիլեր. Քրդերը Թուրքիայում փոքրամասնություն չեն

Գերմանիայի հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցում Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլերը հերքեց այն մեղադրանքները, թե Թուրքիայում հալածվում է քուրդ փոքրամասնությունը: Նա հայտարարեց, որ Թուրքիայի քրդերը ըստ էության փոքրամասնություն չեն: Նրանք ունեն ձայնի իրավունք, կարող են ընտրվել խորհրդարանում եւ զբաղեցնել նախարարական պաշտոններ: ՆՏ

Դեմյանյուկը արդարացվեց եւ մեկնեց տուն

Իսրայելի բանտերում ավելի քան 7 տարի մնալուց հետո Ջոն Դեմյանյուկը Տրեբլինկայի պահակ լինելու մեղադրանքից վերջնականապես արդարացվելով մեկնեց հայրենիք՝ ԱՄՆ Օհայո նահանգ: Հրեա ակտիվիստներն իզուր էին սպասում նրան իր տան մոտ՝ Քլիվլենդի արվարձանում, քանի որ Դեմյանյուկը մեկնել էր առանձնանալ անհայտ տեղում: ■

digitised by A.R.A.R.@

Ծրագան

ԼՂՀ-Ն ԼԻԱՐԺԵՔ ԵՎ ԱՄՈՒՐ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ Է

Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում արդեն մոտ մեկ ամիս տիրող հարաբերական հանգիստն ու փաստորեն իրականացվող հրադադարը հույս են ներշնչում, որ հակամարտության խաղաղ կարգավորման բոլոր ուղիները չէ, որ կորսված են: Այդ են վկայում նաեւ Մոսկվայում կայացած Ղարաբաղ-Ադրբեջան ուղղակի երկկողմ բանակցությունները, որոնց ընթացքում ձեռք բերված պայմանավորվածությունների պահպանումը վկայում է, որ նման անմիջական հանդիպումները խաղաղության հասնելու ամենակարճ եւ ամենաիրական ճանապարհն են: Միանգամայն բնական է, որ ամենատարբեր մակարդակներում Ղարաբաղի կարգավիճակի վերաբերյալ ընթացող անդրկուլիսյան խոսակցություններում քննարկվում է նաեւ Ղարաբաղի՝ որպես անկախ պետության կամ ինչ-որ ձեւակերպումով փաստացիորեն անկախ միավորի գոյության հարցը:

Սակայն ինչպես ադրբեջանական, այնպես էլ ռուսական զանգվածային լրատվության միջոցները ջանք ու եռանդ չեն խնայել Ղարաբաղի շուրջ հասարակական կարծիք ստեղծելու գործում՝ Ղարաբաղը ներկայացնելով որպես հայերով բնակեցված ինչ-որ տարածք, որտեղ վայրենիների նման կռվում են ադրբեջանական կանոնավոր բանակի դեմ: Ու թեեւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունն արդեն երկու տարեկան է, այնուամենայնիվ նույնիսկ Հայաստանում շատերին թվում է, թե Ղարաբաղը Հայաստանի մի մասն է, եւ հանրապետության հռչակումը զուտ քաղաքական նպատակներ էր հետապնդում: Մինչդեռ ԼՂՀ-ն կայացած պետություն է, եւ այն էլ ամուր ու մարտունակ պետություն՝ իր պետական կառուցվածքներով, ՝բանակով, դրոշով, զինանշանով եւ օրհներգով: Եւ պատահական չէ, որ այսօր մեծ հետաքրքրություն կա հատկապես ԼՂՀ պետական կառուցվածքի նկատմամբ:

Եւ այսպես՝ ԼՂՀ բարձրագույն օրենսդիր մարմինը Գերագույն խորհուրդն է, որի նախագահի պաշտոնակատարը Կարեն Բաբուրյանն է: Քանի որ պատերազմական դրության պատճառով Գերագույն խորհուրդն ի վիճակի չէ հաճախակի նիստեր հրավիրել, այն օրենքների փոխարեն, որոնք դեռեւս չեն ընդունվել ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի կողմից, Ղարաբաղում ժամանակավորապես գործում են Հայաստանի համապատասխան օրենքները: Գերագույն խորհուրդն ունի մի շարք հանձնաժողովներ՝ Անվտանգության, ներքին գործերի եւ պաշտպանության հանձնաժողովը (նախագահ՝ Վալերի Բալայան), մանդատային եւ մարդու իրավունքների հանձնաժողով (նախագահ՝ Հրանտ Խաչատրյան), էկոլոգիայի եւ առողջապահության հանձնաժողով (նախագահ՝ Սլավա Աղաբալյան), տնտեսության, ֆինանսների եւ բյուջետային հանձնաժողով (նախագահ՝ Վալերի Ղազարյան), արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովը (նախագահ՝ Լեոն Մելիք-Շահնազարյան), գյուղատնտեսության հանձնաժողով (նախագահ՝ Վալերի Ալեքսանյան), իրավաբանական հանձնաժողով (նախագահը նախկինում Կարեն Բաբուրյանն էր), ինչպես նաեւ կրթության, գիտության եւ մշակույթի հանձնաժողով (նախագահ՝ Համլետ Գրիգորյան):

Թեեւ հանրապետության բարձրագույն օրենսդիր իշխանությունը Գերագույն խորհուրդն է, սակայն պատերազմական իրավիճակի թելադրանքով ստեղծված Պաշտպանության պետական կոմիտեն, որի նախագահը Նախարարների խորհրդի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն է, ունի մի շարք լիազորություններ եւ փաստորեն իրականացնում է ԼՂՀ կառավարումը՝ համակարգելով պետական կառույցների աշխատանքը: Պաշտպանության պետական կոմիտեի անդամներ են նաեւ ներքգործնախարար Արմեն Իսագուլովը, Նախարարների խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Բորիս Առուշանյանը, ԼՂՀ զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար Սամվել Բաբայանը, ԳԽ նախագահի պաշտոնակատար Կարեն Բաբուրյանը եւ այլն:

Գործադիր իշխանությունն իրականացվում է նախարարությունների եւ վարչությունների միջոցով: Եթե նախկին արտգործնախարարության ստեղծումն արտաքին կապերով զբաղվում էր միայն Լեոն Մելիք-Շահնազարյանը, ապա ներկայումս այդ խնդիրների հիմնական ծանրությունն ընկած է արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանի ուսերին: Բացի այդ, ԼՂՀ-ն ունի ներկայացուցիչ Ֆրանսիայում, Եվրախորհրդում եւ Եվրախորհրդարանում՝ Վարուժան Գրիգորյանը: Իսկ Հայաստանում ԼՂՀ ներկայացուցիչը Մանվել Սարգսյանն է:

Այս տեղեկությունները, որ ստացանք ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի վերլուծական լրատվական բաժնի վարիչ Սերգեյ Քալանթարյանից, վկայում են, որ ԼՂՀ-ն իսկապես կայացած պետություն է, եւ նրա ճանաչման-չճանաչման խնդիրը քննարկելիս պետք է անդրադառնալ մի առանց, որ խոսքն ընդամենը գոյություն ունեցող իրողության ընդունման մասին է: Երբ 1991 թ. հռչակված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության տարածքը մոտ 5 հազար քառակուսի կիլոմետր էր, ապա ներկայումս ԼՂՀ պաշտպանության բանակի հսկողության տակ է գտնվում մոտ երկու անգամ ավելի տարածք: Այլ կերպ ասած, ԼՂՀ-ն ի վիճակի է անկախ գոյատեւել ոչ միայն տնտեսապես, այլեւ ռազմական առումով: Բոլոր դեպքերում, այսօր Ղարաբաղի բանակն Անդրկովկասում ամենամարտունակներից մեկն է: Այսօր անիմաստ է այն վեճը, թե անհրաժե՞շտ է արդյոք երկրորդ հայկական պետություն Անդրկովկասում, քանի որ այդ պետությունն արդեն իսկ ոչ միայն գոյություն ունի, այլեւ շատ առումներով անհամեմատ ավելի ամուր ու կայուն է, քան, ասենք, Վրաստանը կամ Ադրբեջանը: Ներկայումս Ղարաբաղում լուրջ աշխատանք է իրականացվում Սահմանադրության ստեղծման ուղղությամբ, եւ կարող է այնպես ստացվել, որ այս առումով նույնպես Ղարաբաղն Անդրկովկասում առաջինը լինի: Ժամանակը չէ՞ արդյոք լրջորեն մտածել ԼՂՀ-ն ճանաչելու ուղղությամբ, մանավանդ, որ Ադրբեջանն իր գործունեությամբ փաստորեն ճանաչել է այն:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Կիեւ

Ուկրաինան ստիպվա՞ծ է զինել Ադրբեջանին

Սեպտեմբերի 15-ին «Մոսկովսկիե նովոստի» թերթում Ալեքսանդր Ժիլինի հրապարակած հոդվածը քննում է Ադրբեջանին ուկրաինական տանկեր մատակարարելու փաստը: Հոդվածագիրը պնդում է, որ այս սկանդալը չի սահմանափակվել Հայաստանի ԱԳՆ նոտայով: Այժմ Մոսկվայում գործող հայկական աշխարհիկ և քաղաքական կազմակերպության ղեկավար Յուրի Ղազարյանը հայտարարել է. «Ուկրաինան կրակի հետ է խաղում: Երբ Ադրբեջանին մատակարարված զենքերն օգտագործվեն Հայաստանի դեմ, ապա Կրավչուկը հանրապետությունով մեկ գործ կունենա ահաբեկչական գործողությունների հետ: Այդուհետ կլինի մեր հաշվեհարդարը ուկրաինական քաղաքագետներին, որոնց աշխարհն անընդունելի է նույնիսկ «ընդհատակյա աշխարհում»: «Երկուստեք կռվում են, երրորդը չպետք է խառնվի կամ բաժանի նրանց»: Ադրբեջանին ուկրաինական զենք մատակարարելու հնարավորության պատճառները կապված են ԽՍՀՄ բանակի տրոհումից հետո Ուկրաինայում ստեղծված իրավիճակի հետ: Հանրապետությունը չէր կարող դրանք արտահանել «հեռավոր արտասահման», կամ «ապրանքները» չէին համապատասխանում ստանդարտներին, կամ անհնար էր կազմակերպել պատշաճ նորոգում, կամ էլ չկային պահեստամասեր: Հետեւաբար, մասնագետները կարծում են, որ Ուկրաինան պետք է վաճառի «մահվան գործիքները» ռազմական ռեժիմներին, մաֆիային ու ահաբեկչական խմբերին:

Այսպիսով, ըստ հեղինակի, ամեն ինչ պարզ է՝ Ուկրաինան զենք է վաճառում, քանի որ այլ կերպ չի կարող կերակրվել: Չեն քննարկվում ոչ հակառուսականությունը, ոչ Ուկրաինա-Ղրիմ-Թուրքիա-Ադրբեջան կապերը, ոչ էլ այն, թե ինչու Ադրբեջանին զենք չի վաճառում Էստոնիան, Բելառուսը կամ Թուրքմենստանը: ■

«ՇԱՐՄ» մշակույթա-կոմերցիոն ընկերությունը ներկայացնում է՝

երիտասարդ կատարողների միջազգային մրցույթի փառատոն: Սեպտեմբերի 27-ին ՄԴԴ-ի համերգային դահլիճում, սեպտեմբերի 29-ին ՄԴԴ մարզադաշտում հոկայական գալա-համերգ էստրադային գերաստղերի մասնակցությամբ:

Սերգեյ Կրիլով
Օլգա Կորմուխինա
Ալյոնա Ապինա

Իգոր Նիկոլաեւ
Իրինա Օտիեւա
Իրինա Ալեգրովա

ինչպես նաեւ ՀՀԲԻ-ի ուսանողների եւ հնարամիտների ակումբը:
Նկարահանումներն կատարում է «Օստանկինո» հեռուստաընկերությունը:
Եւ այդ ամենը կոչվում է «Շարմ»: Գլխավոր հովանավորն է «Ուրարտու» ՍՊԸ-ն:
Տոմսերը վաճառվում են ՄԴԴ-ի եւ ֆիլհարմոնիայի տոմսարկղերում, բոլոր թաղերի արհմիություններում:
Կոլեկտիվ հայտերն ընդունվում են 56-55-57 հեռախոսահամարով:

Ռուսաստան

Ելցինը հայտարարեց նախագահական կանխահաս ընտրություններ

Սկիզբը էջ 1

Իսկ մյուս առաջին փոխվարչապետը Շումեյկոն նշեց, որ կառավարությունն ունի խորհրդարանի վրա ազդելու քաղաքական միջոցներ, ինչպես շենքի գազի, ջրի եւ էլեկտրամատակարարման դադարեցումը: Իսկ երեկ Ելցինն արդեն հայտնեց խորհրդարանին շենքից, դրամական եւ այլ միջոցներից զրկելու մասին:

Բնականաբար, Գերագույն խորհուրդն այդ ընթացքում ձեռքերը ծալած-նստած չէր: Ռուցկոյին նախագահ ընտրելուց եւ աշխարհի կառավարություններին ու խորհրդարաններին հեռագրումը դատապարտելու կոչով դիմելուց հետո, խորհրդարանը դատախազությանը կարգադրեց հետաքննություն սկսել եւ քրեական պատասխանատվության ենթարկել պետական հանցագործներին, Ելցինին իմպիչմենտի ենթարկելու հույսով:

Սկսվել է ժողովրդական պատգամավորների արտակարգ համագումարի մասնակիցների ժամանումը: Ըստ համագումարի շտաբի տվյալների, արդեն գրանցվել է ավելի քան 400 պատգամավոր: Տեղեկություններ են հասնում նրանց մեկնմանը խոչընդոտներ հարուցելու մասին. ժողովրդի ընտրյալները ստիպված են տոմսեր գնել սովորական տոմսարկղերից, սեփական միջոցների հաշվին:

Իր գործողություններն է բացատրել երրորդ գործող կողմը՝ Սահմանադրական դատարանը: Նրա նախագահ Զորկինը հայտնեց, որ լիովին բաժանում է Ելցինի տեսակետները, սակայն, մերժում է նրա գործողությունները եւ առաջարկում վիճակից դուրս գալու իր ուղին:

Զորկինի կարծիքով, պետք է ընդունել նախագահի եւ օրենսդիր օրգանների միաժամանակյա ընտրության որոշում, ընդ որում ԳԽ-ը պետք է դադարեցնի իր գործունեությունը որպես օրենսդիր օրգան եւ մնա ընտրությունների օրինականության պահպանող երաշխավոր:

Սահմանադրական դատարանի որոշ անդամներ քննադատեցին Ելցինին պաշտոնանկ անելու որոշումն ընդունելու գործընթացում տեղ գտած օրինականության խախտումները եւ խորհրդարանում էին քվորումի բացակայությամբ այդ օրգանը եւս կազմալուծելու մասին:

Երեկ հրապարակվեցին նոր հրամանագրեր, որով մանրամասնեցնում էին իշխանության ֆեդերալ օրգանների կառուցվածքը եւ 1994 թվականի հունիսի 12-ին հայտարարվում էին նախագահական ընտրություններ:

ԳԽ-ը հայտարարեց «Սպիտակ տան» պաշտպանվող գրավման մասին, իսկ Գրաչովը բացառեց նման ընթացքը եւ ավելացրեց, որ բանակի ստորաբաժանումներին է ուղարկվել «ինքնահռչակ նախագահ Ռուցկոյի» ստորագրությամբ հրաման, որով զորքեր են պահանջվում Գերագույն խորհրդի պաշտպանության համար, իսկ կառավարության անդամները հայտնեցին, որ Սպիտակ տան մոտ ինքնաձիգ զենքեր են բաժանվում կամավորներին, եւ հայտարարեցին, որ իրավապահ ուժերը կխափանեն անկարգության ցանկացած դրսեւորում:

Ռուսաստանի Գերագույն խորհուրդը որոշում ընդունեց, համաձայն որի անհարգելի պատճառով նիստի չներկայացած ժողովրդական պատգամավորների իրավասությունները չեղյալ են հայտարարվում, դրանով հնարավորություն ստեղծելով ժողովրդական պատգամավորների արտակարգ համագումարի աշխատանքները սկսելու: Համագումարն իր աշխատանքները սկսեց երեկ ժամը 17.00-ին: Նիստում ելույթ ունեցավ նախագահ Ելցինի կողմից գլխավոր դատախազ նշանակված Ուստյանկինովը, որը ներկայացրեց ճգնաժամի հետեւանքով ստեղծված իրավիճակը եւ իրավապահ մարմինների հակազդեցությունը: Համագումարը Ուստյանկինովի աշխատանքը անբավարար գնահատեց, չբացառելով նոր գլխավոր դատախազի նշանակման հարցը:

Մինչդեռ Մոսկվա են մեկնել ԱՊՀ երկրների ղեկավարները, որոնք այսօր պետք է հավաքվեն գագաթաժողովին:

Այս ընթացքում տեղի ունեցող անցքերին ամենանշանակալի արձագանքը տվեց տարադրամային բորսան՝ 2 օրում դոլարն աճեց 263 ռուբլով:

«Ազգ»

Ստեփանակերտ

Ստեփանակերտը Բաքվին հանձնեց 14 ադրբեջանցիների

ԼՂՀ-ն Ադրբեջանին է հանձնել 14 ադրբեջանցիների: Նրանց մեջ կան 9 խաղաղ բնակիչներ, այդ թվում մեկ երեխա եւ հինգ զավակաբերի: Հանձնման արարողությունը տեղի է ունեցել սեպտեմբերի 22-ին Ադրբեջանի Աղդամի շրջանում ղարաբաղյան եւ ադրբեջանական կազմավորումների դիմակայության գծի վրա: Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդում են լավատեղյակ աղբյուրները, ադրբեջանցիներն ազատ են արձակել ռուսաստանցի 5 մահապարտ զինծառայողներին Ռուսաստանին հանձնելու Բաքվի որոշման կատարմամբ: Լեռնային Ղարաբաղի Պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հայտարարեց, թե որպես բարի կամքի արտահայտություն ղարաբաղյան ստորաբաժանումները 7-12 կմ ետ են քաշվում կողմերի շփման գծից: ԻՏ

Բաքու

Ադրբեջանը ձգտում է դառնալ նավթի խոշոր արտահանող

Ինչպես հաղորդում է Ասսոշիեյթեդ պրեսը գործակալությունը, Ադրբեջանի ներկայացուցիչները պետական նավթային ընկերության նախագահ Ալիեւի գլխավորությամբ կմասնակցեն նավթ արտահանող երկրների կազմակերպության սեպտեմբերի 23-24-ը Վիեննայում կայանալիք նիստում: Ադրբեջանն առայժմ համաշխարհային շուկայում նավթի խոշոր արտահանող չի հանդիսանում: Սակայն այդ խորհրդակցությունը նրան կօգնի հաղորդակցվել այդ բնագավառում կարեւորագույն երկրների քաղաքականությանը, ընբռնելու գների կարգավորման միջոցների ու մեթոդների մեխանիզմը, հայտարարեց Ալիեւը, ավելացնելով, որ նման նիստերին մասնակցելը Ադրբեջանին հատկապես անհրաժեշտ է առաջացում այն նավթամուղի կառուցման կապակցությամբ, որը հանրապետությունը դուրս կբերի համաշխարհային շուկա եւ նրան թույլ կտա դառնալու նավթի խոշոր արտահանող: ՆՏ

Թուրքական ընկերությունն առաջարկեց օգնել ադրբեջանցի փախստականներին

Ադրբեջանցի փախստականներին օգնելու առաջարկությամբ հանդես է եկել Թուրքիայի Կարմիր մահիկի ընկերության գլխավոր տնօրեն Ունալ Սոմուեյրուն Ադրբեջանի կառավարության անդամների հետ հանդիպման ժամանակ: Ընկերությունն առաջարկում է երկու վրանավան ստեղծել հակվածման զինված կազմավորումների գործողություններից տուժած 24 հազար փախստականների համար: ՆՏ

Վատանում է դրամաշրջանառությունը

Ադրբեջանում շարունակում է վատանալ դրամային շրջանառության եւ կանխիկ դրամի հետ կապված վիճակը: Ադրբեջանի Նախարարների կաբինետի խորհրդակցության ժամանակ հետեւյալ տվյալներն են բերվել. 1993 թ. հունվար-օգոստոս ամիսներին Ազգային բանկի կողմից տրվող գումարը կազմել է գրեթե 295 մլրդ ռուբլի, իսկ այդ 8 ամիսների ընթացքում բանկ է վերադարձել ընդամենը 146 մլրդ ռուբլի: Սա հանգեցրել է էմիսիայի 146 մլրդ ռուբլով աճին, ինչը 67 մլրդ շատ է նախատեսվածից: Սրա հիմնական պատճառը հանրապետությունից դրամի մեծ հոսքն է ԱՊՀ երկրներ, հիմնականում Ռուսաստան, ձեռնարկություններն ու բնակչությունը չեն վստահում Ադրբեջանի բանկերին եւ գերադասում են դրամը պահել իրենց մոտ: ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Կրթություն

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼՆ ՍԿՍՎԵՑ

Համաձայն կառավարության 1991 թ. ապրիլի 30-ի որոշման, քանի որ ուսուցիչները եւս դիտվում են որպես ղեկավար պաշտոնյաներ, ծառայողներ, եւ քանի որ բոլոր սրանք ենթարկվում են ատեստավորման, ուսուցիչներին եւս ատեստավորում է սպասում: Եւ ահա ուսուցիչների կատարելագործման եւ ատեստավորման հանրապետական ինստիտուտն արդեն ձեռնամուխ է եղել այդ գործընթացին:

Սեպտեմբերի 23-ին ինստիտուտում անցկացվեց առաջին արդյունքների ամփոփումը: Ինչպես մեր զրույցի ժամանակ նշեց ինստիտուտի աշխատակից Կլիմենտ Պապոյանը, առաջինը ատեստավորման են ենթարկվում բնագիտական առարկաների մասնագետները, որովհետեւ այդ առարկաների գնահատման համար համեմատաբար հեշտ է չափանիշներ սահմանել: Երեկ ատեստավորում էին անցնում կամավոր սկզբունքով ներկայացած ուսուցիչներ հանրապետության տարբեր շրջաններից, մաթեմատիկայի մասնագետներ: Նրանց ատեստավորում էր նախարարության մասնագետներից եւ դպրոցների ուսուցիչներից կազմված հանձնաժողովը, որի անդամներն ընտրվել են արդեն ձեւավորված ցուցակից: Երեկվա արդյունքներն ամփոփվում էին դեռ նախորդ օրը գրված գրավորների: Ի դեպ, դրանց անցկացումը շատ նման էր ընդունելության քննություններին. գրավորները կոդավորված էին, եւ դրանք ստուգողներն անծանոթ էին, թե ով է հեղինակը: Եւ միայն ատեստավորման արդյունքների ամփոփման գործընթացի սկզբում դրանք բացվեցին եւ պարզվեցին հեղինակները: Ինչպես արդեն նշվեց, ատեստավորում էին անցնում մաթեմատիկայի ուսուցիչները: Նրանք պետք է լուծեին 12 վարժություն եւ խնդիր, որոնցից յուրաքանչյուրն ըստ բարդության աստիճանի, գնահատվում էր բալերով, եւ դրանց ընդհանուր գումարով էլ ստացվում էր վերջնական արդյունքը: Բալերի առավելագույն գումարը 30 էր: Կախված արդյունքներից, պետք է որոշվեին ուսուցիչների տարակարգերը (այսպես է որոշվել դասակարգել ուսուցիչներին, ըստ տարակարգերի). 9-15 բալ հավաքածները դասակարգվում են որպես ուսուցիչներ, 16-21-ը՝ հմուտ կամ առաջատար ուսուցիչներ, 22-30-ը՝ հետազոտող կամ ստեղծագործող ուսուցիչներ:

Երեկվա արդյունքներից պարզվեց, որ բոլոր կամավորները դրական գնահատականներ են ստացել, ընդ որում ատեստավորվող 24 կամավորներից 8-ը հավակնում են հետազոտող ուսուցչի, 9-ը՝ հմուտի կոչման: Հետաքրքիր է նշել, որ միայն մեկ կին կար ատեստավորվողների մեջ: Ատեստավորումն անցկացվում է 3 փուլով, առաջինում ստուգվելու են ուսուցիչների գիտելիքները տվյալ առարկայից, երկրորդ փուլը մեթոդամանկավարժական ստուգումն է, երրորդը՝ հոգեբանականը:

Իսկ ինչ է տալու ատեստավորումը: Հանրապետությունում նոր սահմանային կարգերի ընդունման պայմաններում, այսինքն, ըստ 18 աստիճանակարգ սահմանային կարգի, մշակվելու են աշխատավարձային տարբերակումներ: Հմուտ եւ հետազոտող ուսուցիչների կոչման արժանացած մանկավարժները համապատասխանելու են Ընդհանուր սահմանային սանդղակի 13-14-րդ կարգերին: 3 ամսվա ընթացքում ատեստավորում անցածներին տրվելու են ատեստավորում անցնելու մասին վկայականներ, որոնք ուսուցիչները ներկայացնելու են ժողկրթբաժիններ, ըստ այդմ էլ կարգավորվելու են նրանց վճարումները: Ընդ որում, ատեստացիայի արդյունքն ազդելու է ոչ միայն աշխատավարձի, այլ նաեւ գոյություն ունեցող լրավճարների, անենք, դասղեկության համար տրվող լրավճարների վրա:

Ինչեւէ, այսպես թե այնպես, ատեստացիայի առաջին փուլն արդեն սկսվել է, առայժմ միայն կամավորների համար: Սակայն արդեն առկա են որոշ խնդիրներ, որոնք հարկ է, որ հետագայում լուծումներ ստանան: Թեեւ առաջիկայում որոշվել է անցկացնել նաեւ, այսպես կոչված, արտագնա ատեստավորում, այսինքն ոչ միայն Երեւանում, այլ նաեւ հանրապետության շրջաններում, ատեստավորվող ուսուցիչների որոշակի խմբերի հավաքելուց հետո, արդեն երեկվա օրը ցույց տվեց, որ դա հարկավոր է որքան կարելի է շուտ ու կազմակերպված անցկացնել: Որովհետեւ մարդիկ եկել են շրջաններից, եւ բացի տեղ հասնելու [illegible] ծագում է նաեւ գիշերելու եւ [illegible] խնդիրը: Եւ բացի, երբ մարդը գալիս է Երեւան ատեստավորվելու, ո՞վ պետք է [illegible] նրա ծախսերը: Երեկվա ատեստավորվողների մեջ կային ուսուցիչներ, որոնք Երեւան էին եկել [illegible] ժողկրթբաժինների ծախսերով. [illegible] նաեւ էլ այնտառնեւայնպես [illegible] ան գյուղի հաշվին էր ժա[illegible] Արարատից եկած մի ուսուցչուհի, եկել էր իր հաշվին, [illegible] ու հայտնեց, Երեւանում նրան [illegible] բուրք պետք է տային, համաձայն որ ժողկրթբաժինը վճարի նրա ծախսերը: Թե ինչպես կընդունեն [illegible] ժողկրթբաժնում դա, հայտնի չէ: [illegible] մեզ հայտնի է, որ բնականաբար [illegible] մավորության սկզբունքով է ուսուցիչը ատեստավորման գալիս, նա չպետք է դրա համար զոհի իր առանց [illegible] էլ սուղ միջոցները:

Վերջում նշենք, որ ատեստավորման արդյունքը ցուցանող գրավոր աշխատանքների բողոքարկումը մեզ ակամա հիշեցրեց դիմորդների բողոքարկման գործընթացները. հանձնաժողովի անդամները երկար ժամանակ փորձում էին ուսուցիչներին բացատրել, որ նրանք բողոքարկման ձեւեն խումբ-խումբ, մի քանի հոգով կանգնելով նրանց պատասխանելու իրենց հնարավորություններից: Իսկ բուն բողոքարկման գործընթացը ավելի բովանդակալից էր հանձինս գնահատականների չհամաձայնող ուսուցիչների եւ նրանց համոզել փորձող հանձնաժողովի անդամների համատեղ գործողությունների: Պահ առ պահ նույնիսկ այն տպավորությունն էր ստացվում, թե ուսուցիչներն իրենք են որոշ բաներ սովորել [illegible] ու անհամբեր աշակերտներից:

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ
ԵՐԵՒԱՆ

Հայտարարություն

Իրանի Իսլամական Հանրապետությանը հարկավոր են հետեւյալ մասնագետները.

1. Ընդհանուր վիրաբույժ
2. Անեսթեզիոլոգ
3. Ներքին հիվանդությունների մասնագետ ([illegible])
4. Մանկաբարձ-գինեկոլոգ (հարկավոր է իգական սեռի)

Բոլոր մասնագետների տարիքը չպետք է անցնի 45-ից:

Վերը նշված մասնագիտություններով այն բոլոր անձինք, որոնք ցանկանում են աշխատել Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում, լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմեն Երեւանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատուն:

Բոլոր փաստաթղթերը՝ բուհն ավարտելու դիպլոմը եւ ուսանողական ու մասնագիտացման վկայականները պետք է թարգմանվեն անգլերեն լեզվով եւ հաստատվեն Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատանը: Հարկավոր է ներկայացնել տեղեկանք աշխատանքի վայրից մասնագիտությամբ աշխատած տարիների վերաբերյալ:

Որակավորման աստիճանի մասին դիպլոմը պետք է հաստատված ձեւով լինի:

Վերը նշված փաստաթղթերին կից պետք է ներկայացնել.

1. 2 լուսանկար
2. անձնագրի էջերից պատճեն

Ցանկացողները կարող են հայտարարությունը տպվելու օրվանից երկու շաբաթվա ընթացքում փաստաթղթերը ներկայացնել Երեւանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատան հյուպատոսական բաժին աշխատանքային օրերին ժամը 10-ից 13-ը:

Հասցե՝ Երեւան, Կոմիտաս, Բուդաղյան 1

Իրանի Իսլամական Հանրապետության բժշկական կրթության եւ առողջապահության նախարարություն

Կարճ

Եթե նորը այսպես է ճանապարհ հարթում, ապա կորած ենք...

Այն մասին, ինչ ուզում ենք տեղեկացնել հասարակության լայն զանգվածներին, վերաբերում է ս. թ. օգոստոսի 25-ից մինչեւ սեպտեմբերի 1-ը ՆԳՆ ներքին զորքերի սոցիալական բարձրագույն դպրոցի տնօրինության եւ սաների կողմից ԵՊՀ արտասահմանյան քաղաքացիների նախապատրաստական ֆակուլտետի ուսումնական մասնաշենքի բռնագրավմանը: Այս հոդվածը միաժամանակ մեր պատասխանն է «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթում ս. թ. սեպտեմբերի 7-ին հրատարակված «Նորը դժվարությամբ է ճանապարհ հարթում» հարցազրույցին:

Ֆակուլտետի կոլեկտիվի համար մեծ զարմանք էր, որ իր հարեւանությամբ գտնվող սոցիալական դպրոցի տնօրինության համար այլ ելք չէր մնում, քան «բռնագրավումով» իրենց վրա ուշադրություն հրավիրելը»: Մինչդեռ նույն հարցազրույցում մեկ այլ տեղ նշվում է, որ դպրոցը «զգում է հանրապետության նախագահի, ՆԳ նախարարի եւ ներքին զորքերի հրամանատարի հոգատարությունը»: Այլեւս ի՞նչ կարիք կար նորից ուշադրություն կենտրոնացնել լինել, այն էլ նման ոչ քաղաքակիրթ եղանակով: Զարմանալի է, որ դպրոցի տնօրենը խոր հակառակ մտքեր է արտահայտում՝ խաղալով վերադաս մարմինների հեղինակության հետ: Հարցազրույցում նշվում է, որ այդ արարքը, այսինքն՝ ավտոմատներով, մահակներով զինված դպրոցի սաների ներխուժումը ուսումնական մասնաշենք, արժանացել է մեր կոլեկտիվի «հին հավատարմի պատժման հագած» դասախոսների դժգոհությանը եւ զայրույթին: Իսկ ի՞նչ էին սպասում տվյալ «բռնագրավման» մասնակցած մեր «զինվոր եղբայրները», միգուցե գրկախառնումնե՞ր... Անհերքելի է անգամ մտածել, որ նման արարքին ներկա գտնվող յուրաքանչյուր մարդ իր մեջ ուժ կգտներ ընդհանրական խոսք ասել: Զարմանալի է, որ, ինչպես նշվում է հարցազրույցում, «ամենաչքնաղ» վիրավորանքները տվյալական կազմի կողմից ստանում էին «սոցիալական բարձրակարգ սոցիալական կազմի» կարեւորությունը չհասկացող մեր «հայրենասեր» պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչների հասցեին:

Բարեբախտաբար, հարցը կանխվեց. մասնաշենքը «հանձնվեց մեզ», չնայած հարցազրույցում տնօրենը հայտարարում էր, որ «շենքը կարող է թողնել միայն իր վերադասի ցուցումով»: Երբ խոսք վերադասը տեղյակ էր այս ամենին, ապա վատ չէր լինի նախօրոք համապատասխան քայլեր ձեռնարկել այդ արարքը կանխելու համար:

Սակայն մինչեւ օրս մեզ զարմացնում է այն հանգամանքը, որ հարցազրույցում տնօրենը «առանց համալսարանի ուսումնամեթոդական» «ռացիոնալիզացորական» առաջարկություն է անում «հավելվածից հավելվածի» փոխանցելով ֆակուլտետը տեղափոխել քաղաքի այլ վայրեր՝ հիմնավորելով դա «սոցիալական դպրոցի զորամասի զարգացման սկզբունքի անհրաժեշտությամբ»: Մենք մեզ չենք լիազորում խոսել ՆԳՆ եւ նրա ստորին օղակների ունեցվածքի մասին, ինչպես դա անում է դպրոցի տնօրենը, առանց հաշվի առնելու, որ համալսարանը բազային մեծ դժվարություններ ունի, որոնց օժանդակելու դեպքում, բնականաբար, կրճատվեն տարածքների յոգտագործման դեպքերը: Անտարարացիորեն նշվում են դասերի շենքերի մասին, ավելին, առանց ԲԿԳ նախարարության ու կառավարության հետ խորհրդակցելու քննարկման են դրվում համալսարանի շենքերը հավելվածից հավելված փոխանցելու հարցերը: Բացի այդ, ֆակուլտետը 1983 թվականից գտնվում է իր տեղում եւ նորություն չէր այնտեղ արտասահմանից ուսանողների սովորելը:

Չենք ցանկանում ընդունել այն փաստը, որ դեռեւս կան մարդիկ, որոնք չեն ուզում կամ չեն կարողանում հասկանալ Հայրենիք-Սփյուռք կապերի ընդլայնման եւ ամրապնդման կարեւորությունը մեր հանրապետության համար: Ճիշտ է ընկալվել այն միտքը, որ «պետությունը կարող է հենվել երկու խարիսխների՝ դպրության եւ զինվորության վրա»: Սակայն չի հասկացվում հարցազրույցում առաջ քաշված «որտե՞ղ է ճշմարտությունը» արտահայտությունը:

Այս արտառոց դեպքը (եղել է բնակելի շենքերի բռնագրավում, բայց պետակա՞ն...) մեծ անհանգստություն եւ մտահոգություն է առաջացրել, թե ինչպե՞ս են դաստիարակվում մեր ապագա երկրի պաշտպանները: Եւ երբ նման եղանակներով ու միջոցներով են ուզում «նոր ճանապարհ հարթել», ապա մեր ժողովրդի դարավոր ու հին ճանապարհը, ամեն ինչի հետ միասին, կասկածի տակ կլինի: Ուրախալի է, որ դպրոցի տնօրինությունը «ձգտում է պահպանել համալսարանի ղեկավարների հայրենասիրության հանդեպ ունեցած հավատը եւ համոզմունքը»: Որպեսզի չպետք է կասկածել, համոզվելու համար վատ չէր լինի գոնե ստույգ տեղեկություն ունենալ ֆակուլտետի կատարած ու կատարելիք աշխատանքների մասին:

Հարցազրույցում տնօրենը նշում է, որ իրենք «ունեն եւ մարզադահլիճներ, եւ լսարաններ, որոնք, սակայն, իրենց քանակով այսօրվա պահանջներին չեն բավարարում»: Մենք էլ մեր առաջարկն ենք ուզում անել. երբ տարածքային հարցերը խոչընդոտում են ուսումնական ընթացքը կազմակերպելու, ապա լավ կլիներ նախ հայացք նետել սեփական հնարավորությունների եւ տարածքների վրա, որոնք անտեսնվարության պատճառով վերածվել են չհնձած արտերի:

ԵՊՀ արտասահմանյան քաղաքացիների նախապատրաստական ֆակուլտետի կոլեկտիվ

Կարճ

Կանաչների միությունը մտահոգված

Սեպտեմբերի 22-ին Հայաստանի Կանաչների միությունը կոչով դիմել է Եվրախորհրդարանին, եվրոկանաչներին եւ բազմաթիվ երկրների բնապահպանական կազմակերպություններին, որտեղ ներկայացնում է նախորդ ձմռանը Հայաստանում շրջափակման հետեւանքով ստեղծված կացությունը, երբ բնակչությունը «որպես վառելիք օգտագործում էր այն ամենը, ինչ հնարավոր էր. կահույք, հագուստ, գրքեր» եւ այլն: Նման բարդ իրավիճակում, ասվում է հայտարարության մեջ, Հայաստանի կառավարությունը գնում է դեպի ատոմակայանի բացում, ինչը հղի է վտանգներով ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ ամբողջ տարածաշրջանի համար: Մինչդեռ Հայաստանի շրջափակումը շարունակվում է, ինչը հարցականի տակ է դնում 1993-94 թթ. ձմռան նախապատրաստական աշխատանքների իրականացումը:

Հայաստանի Կանաչների միությունը հույս ունի, թե հաշվի առնելով խնդրի կարեւորությունը՝ վերոհիշյալ կազմակերպությունները համապատասխան հանձնաժողովներ կուղարկեն Հայաստան՝ «իրավիճակին ծանոթանալու եւ վերահաս աղետը կանխելու ուղղությամբ ճանապարհ հարթելու» նպատակով:

«Ազգ»

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահ

Սեպտեմբերի 26-ին «Ճապոնական երաժշտության օրեր» փառատոնի առաջին համերգն է: Փառատոնի առաջին համերգն է: Փառատոնի նախաձեռնողն է Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը Լորիս Ճգնավորյանի գլխավորությամբ: Փառատոնին հանդես կգան Ճապոնիայից հրավիրված երաժիշտներ՝ միջազգային մրցույթի դափնեկիր, ջութակահարուհի Ցախումի Քուրոբանե եւ երիտասարդ հեռանկարային երաժիշտ, դիրիժոր Հիսայոշի Ինոյենե:

Համերգի սկզբին կհնչի ամերիկյան երաժշտություն՝ 20-րդ դարի դասական կոմպոզիտոր Սեմյուել Բարբերի «Ադաջիո» լարային նվագախմբի համար:

Ճապոնիայի հեղինակավոր երաժիշտ, ակադեմիկոս Ակիրա Իֆուկուբեի՝ ջութակի եւ նվագախմբի համար գրված «Կոնցերտային ռապսոդիան» ունի վառ արտահայտված ազգային ինքնություն: Այստեղ բազմազան են դրսեւորված ջութակի երգային եւ տեխնիկական հնարավորությունները:

Ծրագրի ավարտին կներկայացվի Դմիտրի Շոստակովիչի Հինգերորդ սիմֆոնիան: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի նախօրեին գրված այս գործն իրավամբ համարվում է 20-րդ դարի երաժշտության ամենանշանակալի սիմֆոնիաներից մեկը:

Համերգի սկիզբը ժամը 14-ին:
Տոմսերը վաճառվում են:

Սեպտեմբերի 27-ին՝ կոնցերտների երեկո՝ [illegible] երաժիշտների կատարմամբ (Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբը՝ Գեւորգ Սուրադյանի ղեկավարությամբ):

Սկիզբը ժամը 18-ին:

Հայտարարություն

Հայաստանի Հանրապետության խնայողական բանկի վարչությունը տեղեկացնում է, որ Հայխնայբանկի բաժանմունքներում 1993 թվականի սեպտեմբերի 1-ից քաղաքացիներից ընդունվում են վեց ամիս եւ մեկ տարի ժամկետներով կանխիկ եւ անկանխիկ դեպոզիտային ավանդներ, որոնց ձեւակերպման դեպքում ավանդատուի խնայողական գրքույկում անմիջապես գրանցվում է հասանելիք եկամուտը:

Եկամուտը հաշվարկվում է հետեւյալ չափով

Ավանդի տեսակը	Ժամկետը	
	վեց ամիս	մեկ տարի
Կանխիկ	30 տոկոս	70 տոկոս
Անկանխիկ	10 տոկոս	40 տոկոս

Ավանդների նվազագույն չափը սահմանված է 25 հազար ռուբլի:

Հարգելի քաղաքացիներ, օգտվեք Հայխնայբանկի ընձեռած հուսալի եւ շահավետ հնարավորություններից:

Հայխնայբանկի վարչություն

digitised by A.R.A.R.@

Դավանական

Որքա՞ն է «Խղճի ազատությունը» ազատ

Ազգային զարթոնքի տարիները նշանավորվեցին նաեւ կրոնի՝ հատկապես Հայ Առաքելական եկեղեցու նկատմամբ Հայաստանի բնակչության հետաքրքրության զանգվածային աճով, ինչը գնահատվեց որպես վերադարձ դեպի ազգային ակունքները: Սակայն, ինչպես պարզվեց, Հայաստանյայց եկեղեցին ամենեւին էլ պատրաստ չէր ամբողջովին բավարարելու ժողովրդի օրեցօր աճող հոգեւոր պահանջները, եւ մարդասիրական օգնության հետ հանրապետություն ներթափանցած տարատեսակ կրոնական ուղղությունները բավականին բարեբեր ու անմշակ հողեհաստեր գտան...

Սկզբնական շրջանում այդ երեւույթի դեմ միակ ընդդիմացողները Հայ Առաքելական եկեղեցու հայրերն էին, որոնք առիթը չէին կորցնում հայտարարելու իրենց ազգային եւ ավանդապաշտների հակահայկական բնույթի մասին: Եւ միայն վերջերս այս խնդրի նկատմամբ իր կտրուկ եւ բացասական վերաբերմունքը դրսեւորեց նաեւ պետությունը, որի անբարեհաճության եւ լուրջ մտադրությունների «զոհը» դարձավ «Մունի» հայաստանյան առաքյալ տխրահռչակ Քրիստոֆ Կոալը:

Կրոնական այս քարոզիչը, որն առաջին անգամ առանց հրավերի գտնվելով Հայաստանում, ակտիվ գործունեություն էր ծավալել եւ այդ պատճառով վտարվել էր հանրապետությունից, ընդամենը մի օր հետո կրկին վերադարձել էր, այս անգամ լրիվ օրինական հիմունքներով: Բայց նա եւ նրա հայ համախոհները եւս մեկ անգամ համոզվեցին, որ իշխանությունները լրջորեն վճռականորեն են տրամադրված, եւ Ք. Կոալին ուրիշ ոչինչ չէր մնում, քան ճամպրուկները կրկին հավաքելը...

Կարելի է արձանագրել, որ օրինականության պահապանների, տվյալ դեպքում ՀՀ կառավարությանն առընթեր կրոնի գործերի պետական խորհրդի եւ ՀՀ դատախազության գործերի պետական խորհրդի ու ՀՀ դատախազության ջանքերով եւ մամուլի միջոցների ակտիվ աջակցությամբ հաջողությամբ հետ մղվեց աշխարհի ամենից հարուստ աղանդներից մեկի՝ Սան Մյուն Մունի գլխավորությամբ գործող միավորման եկեղեցու հայաստանյան առաջին գրոհը:

Սակայն «օպերացիայի» բոլոր մասնակիցներն էլ համոզված են, որ Մունի եւ համանման այլ կրոնների դեմ վճռական պայքարը դեռ առջեւում է եւ այդ պատճառով էլ ձեռնամուխ են եղել հանրապետական սահմանների կրոնական աղանդների փակման գործին: Իսկ որպես այդպիսին ներկա դրությամբ 1992 թ. հունիսի 17-ին ընդունված «ՀՀ խղճի ազատության եւ կրոնական կազմակերպությունների մասին» օրենքն է: Ողջ խնդիրն այն է, որ այդ օրենքը «չափից ավելի» ժողովրդավարական ոգով է գրված: Ինչը, ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր կրոնի գործերի պետական խորհրդի նախագահ Լյուդվիգ Խաչատրյանի, հատկապես անցումային այս շրջանում անհավասար պայմաններ ստեղծում Հայ Առաքելական եկեղեցու համար. «Այն երբեք միսիոներական չլինելով, հետեւաբար նաեւ տեղերում աշխատելու փորձ չունենալով, պարտվում է եկվոր քարոզիչներին»: Պարզվում է, որ երկուսի անց հակասության մեջ են օրենքի մուտքում նշված եւ նրա առանցքը կազմող երկու հիմնական, առաջին հայացքից միմյանց լրացնող դրույթները՝ մի կողմից պաշտոնապես Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցին ճանաչվում է «Որպես հայ ժողովրդի ու ազգապահպանության կարեւոր պատվար», իսկ մյուս կողմից օրենքը գրելիս օրենսդիրները հիմնականում առաջնորդվել են «Մարդու իրավունքների եւ հիմնական ազատությունների սկզբունքներով»: Այսինքն, հավուր պատշաճի հարգանքի տուրք է մատուցված 1700-ամյա եկեղեցուն, սակայն նրան մյուս կրոնների հետ համահավասար պայմաններ է երաշխավորել:

Եւ այժմ կրոնի գործերի պետխորհրդի ղեկավարությունը վճռականորեն է տրամադրված, որպեսզի «Մարդու իրավունքները» մի փոքր հետ քաշվեն եւ իրենց տեղը զիջեն «ազգային շահերին»: Եւ ինչպես տեղեկացանք, այդ ոգով գրված ՀՀ նախագահի հատուկ հրամանագիր է պատրաստվում: Ըստ պրն. Լ. Խաչատրյանի, իրենք Հայ եկեղեցու կողմնակիցը լինելով, ամենեւին էլ հակադավանանքային գործունեություն ծավալելու մտադրություն չունեն. «Մենք դեմ ենք ոչ թե նոր դավանանքների քարոզիչներին, այլ նրանց Հայաստան գալու եւ գործելու ձեւերին»:

Գուցեեւ այդպես էլ է, բայց Էջմիածնի հոգսերը թեթեւացնելու եւ նրա համար ջերմոցային պայմաններ ստեղծելու իշխանությունների ներկայացուցիչների մի մասի մտադրությունն ավելի քան ակնհայտ է: Եւ բնականաբար հարց է ծագում, որքանո՞վ է դա նպատակահարմար: Չէ՞ որ հոգիների համար պայքարում որեւէ կողմին պաշտպանելով, փաստորեն, նրանց զրկում ենք ավելի կատարելագործվելու, հետեւաբար ավելի մրցունակ դառնալու հնարավորությունից: Բացի այդ, վաղուց է հայտնի, որ հանուն ազգի, դասակարգերի եւ ուրիշ այլ վեհ գաղափարների կամ մի խումբ մարդկանց շահերի կատարվող ժողովրդավարության սահմանափակությունները, ի վերջո, խփում են նաեւ պաշտպանության տակ վերցվածներին: Ի վերջո, մի նոր տեսակի «երկաթյա վարագույր» քաշելու փորձ կատարելով կրկին, առաջին հայացքից հեշտ, բայց հետագայում բարդություններով լի ուղի չե՞նք ընտրում:

Եւ, բացի այդ, մի՞թե այդքան վտանգավոր են «աղանդներ» կոչվող կրոնական ուղղությունները: Եւ հետո, որքանո՞վ է իրական բնակչության մեջ նրանց լայն տարածման մտավախությունները: Հատկանշական է, որ թեեւ ներկա դրությամբ Հայաստանում արդեն գրանցվել են տասնմեկ կրոնական համայնքներ, այդ թվում Հոգեգալստականների, 7-րդ օրվա ադվենտիստների, Հայ կաթողիկե, Խարիզմատների, Կրիշնագիտակցության, Ավետարանական մկրտական եւ համապատասխան փաստաթղթեր են ներկայացրել եւս երեքը՝ բահայական, Եհովայի վկաների եւ Քրիստոսի մարտիկների, սակայն նրանցից ամենամեծաքանակը դեռեւս անցյալ դարում հայկական միջավայր թափանցող ավետարանականներն են՝ յոթից ութ հարյուր հոգի...

Չանհանգստանալու այլ փաստեր նույնպես կան: Կրոնի գործերի պետխորհրդի կրոնագիտության կենտրոնի ավագ գիտաշխատող Արսեն Ղազարյանը տեղեկացրեց, որ նրանց կողմից 1992 թվականին անցկացված սոցիոլոգիական հետազոտությունները ցույց են տվել, որ հանրապետության հավատացյալների 90 տոկոսը իրենց համարում են Հայ Առաքելական եկեղեցու հետեւորդներ: Իսկ դա նշանակում է, որ Հայաստանյայց եկեղեցու գոյությանն ու բարգավաճմանը, փաստորեն, ուրիշ այլ կրոնական համայնք, մեծ ցանկության դեպքում անգամ, չի կարող խանգարել: Ավելին, պրն. Ղազարյանի բնութագրմամբ, որքան էլ խորը բարեփոխումների ենթակա, նրա պատմական ու ազգային արժեքներով ներծծված լինելը պահպանվել եւ պահպանվելու է, թեկուզեւ մեխանիկական ու ձեւական, հավատացյալների ճնշող մեծամասնության հավատարմությունը:

Հետաքրքրություն ներկայացնող մեկ այլ երեւույթի մասին. պարզվում է, որ հայ իրականության մեջ աղանդների գործունեությունը որոշ ժամանակ անց հանգեցնում է... վերջիններիս հայկականացման: Մասնավորապես դրա ապացույցներից են «խաչի» պաշտամունքը ժխտող յոթերորդ օրվա Ադվենտիստների աղոթատան վրա գմբեթի թռչնիկի եւ հավասարաթեւ խաչի առկայությունը, աշխարհում միմիայն Բապտիզմ անունով հանդես եկող կրոնի Ավետարանական-մկրտական ձեւով վերծանումը եւ Հայ կրիշնայականների, որոնք ըստ իրենց ուսմունքի բացարձակ պացիֆիստներ են, ազատամարտիկների շարքերը մտնելը:

Եւ այնուամենայնիվ հարց է մնում, թե այդ ինչպե՞ս է, որ նույնիսկ կիսագրագետ քարոզիչները, հայտնվելով մեր հանրապետությունում, կարճ ժամանակում հեշտությամբ համայնքներ են կարողանում ստեղծել եւ փրկչի լուսապսակ են վաստակում: Ըստ Արսեն Ղազարյանի, դրանում ոչ մի գերբնական բան չկա. այն, ինչը չի կարողանում, չի հասցնում կամ պատրաստ չի կատարելու Հայ Առաքելական եկեղեցին, ավելի հասարակ ու պարզ կերպով մատուցում են եկվոր քարոզիչները: Հոգատար վերաբերմունքը, իրենց անդամների սոցիալական ու ընտանեկան խնդիրների վերաբերյալ ուշադրությունը, Աստվածաշնչի պարզեցված եւ դյուրին մեկնաբանությունը, համայնքում կոլեկտիվ աջակցության եւ եղբայրության մթնոլորտի ստեղծումը, ձեւավորում է մի միջավայր, որտեղ իրականության դաժան ճնշումներից ընկճված անձինք գտնում են իրենց ուղղակի լսող, հասկացող եւ օգնող եղբայրների ու քույրերի: Եւ եթե անգամ նրանց համար սկզբնական շրջանում այդ ամենը սովորական խաղ է թվում, ապա որոշ ժամանակ անց այն վերածվում է կայուն սովորույթների եւ մարդու համար կենսական դառնում:

Իսկ 17 դար առաջ Հայաստանում պաշտոնական գրանցում ստացած եկեղեցին այսօր էլ քարոզի եւ պատարագի լեզուն համառորեն գրաբար է համարում եւ, ըստ էության, բարի ու հուսադրող խոսքերի կարոտ իր հավատացյալներին ներկայանում է վերջիններիս համար անհասկանալի գրերով ու հոգեւոր հայրերի անըմբռնելի մեկնաբանություններով:

Եւ հավանաբար սուրբ Էջմիածնի ժամանակի հետ չքայլելու եւ նոր պայմաններում արագորեն չվերակառուցվելու համար տրամադրությունները կամ պարզապես չկարողանալն է պատճառը, որ իշխանություններին ստիպեց կանգնել ազգային եկեղեցու շահերի պաշտպանության դիրքերում: Սակայն ոչ վաղուց անցյալի փորձը, երբ խորհրդային քարոզչությունը կենաց եւ մահու կռիվ էր տալիս գրեթե բոլոր աղանդների դեմ, ցույց է տալիս, որ վարչա-հրամայական մեթոդների հոգեւոր ոլորտում միասնության հասնելը որքան էլ ցանկալի, այնուամենայնիվ հնարավոր չէ: «Լավագույնը, որ կարելի է անել աղանդների համար, դա նրանց հրապարակայնորեն փնովել-վարկաբեկելն է, ինչպես նաեւ գործունեությունների սահմանափակելը: Ավելի հեռու, քան դա անում էր ԽՍՀՄ ՊԱԿ-ը, հնարավոր չէ կիրառել: Իսկ արդյունքը բոլորին է հայտնի. ոչ ավանդական կրոնական համայնքների տարածումը սոցիալիզմի բնորոշում եւ քանակական, եւ որակական առումով աննախադեպ չափերի հասավ», ընդգծեց Արսեն Ղազարյանը:

Այնպես որ, մեր կարծիքով, Առաքելական եկեղեցու շահագրգիռ եւ լուռ համաձայնությամբ նրանց իսկ «արջի ծառայություն է» մատուցվում:

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Տ. Գ. Նշված խնդիրների շուրջ մենք զրուցեցինք նաեւ Հայ Առաքելական եկեղեցու Արարատյան Հայրապետական Առաջնորդական փոխանորդ Տեր Գարեգին արքեպիսկոպոս Ներսիսյանի հետ: Նրա հետ ունեցած հարցազրույցը կներկայացնենք մոտ օրերս:

Սփյուռք

Համահայկական հիմնադրամը եւ մենք

Վերջերս Բոստոնում տեղի ունեցավ Ռամկավար ազատական կուսակցության տեղի Ծովիկյան ակումբի կազմակերպած դասախոսական երեկոն, նվիրված «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամին: Օրվա բանախոսն էր ՌԱԿ Ծովիկյան ակումբի վարչության ատենապետ Սարգիս Գավլաքյանը, որ Հայաստանում ծնված ու դաստիարակված երիտասարդ է, բանաստեղծ, եւ երբեմն թղթակցություններով աշխատակցում է մեր թերթին: Ներկայացնում ենք նրա հոդվածը, գրված նույն թեմայով:

ՌԱԿ-ը իր գոյության ընթացքում մեկ անգամ չէ, որ գործնականորեն ապացուցել է հայրենիքին անվերապահորեն եւ առանց դավանախտության թիկունք կանգնելու իր վճռականությունը, հսկա դժվարությունները, անկախ նրանից, թե ինչ ուժերի ձեռքում է եղել Հայաստանի ղեկը: Սրա մասին տարածվելը առանձին նյութ է, ուստի բավարարվենք մի քանի թվարկումով: Դրանցից մեկը առաջին Հանրապետության ծանր օրերին Եգիպտոսի ռամկավար շրջանակի կողմից օդային տորմիղի գաղափարի հղացման եւ իրագործման շարժումն է, երբ 1920 թ. սկզբներին անգլիական կառավարությունից գնվեցին 21 մարտական օդանավեր, որը, ցավոք սրտի, կարմիր բանակի Հայաստան ներխուժման հետ կապված, կասեցվեց անգլիական կառավարության կողմից:

Միեւնույն շրջանում, առաջին Հանրապետության համար փոխառության կազմակերպման գործում, Խատիսյանի իսկ վկայությամբ, մեծագույն ջանքը պատկանում է ՌԱԿ-ին: 1920 եւ 1921 թթ. Ս. Նահանգներում Զորավար Անդրանիկի գլխավորությամբ ՌԱԿ-ի հանգանակիչ մարմիններն էին, որ հավաքեցին երկու անգամ կես միլիոն դոլարի գումարներ, Հայաստանի բանակի, գաղթականների համար: Այնուհետեւ, երկրորդ համաշխարհայինի ժամանակ, «Սասունցի Դավիթ» տանկային զորասյան նվիրումը Թամանյան դիվիզիային: Եւ այս բոլորը գաղափարական հենքի վրա բոլորովին տարբեր լինելով հանդերձ օրվա իշխանություններից: Որովհետեւ ՌԱԿ-ը իր գործունեության ընթացքում հասել է այն ճշմարտությանը, որ ցանկացած իշխանություն անցողիկ է, պետությունը մնայուն, իսկ ժողովուրդը հավերժ:

Այս առիթով հատկապես պետք է նշել հայրենասիրության մասին, որ սկսած 1921 թվականից շարունակվում է մինչեւ օրս, ու կշարունակվի, քանի դեռ այս կուսակցությունը մնում է կայուն եւ հաստատ պատնեշի վրա տեղ գրավելով իր որոշման մեջ առանց գույների խտրականության Հայրենիքի վերածնելու, Հայրենիքի վերակերտելու, Հայրենիքի վերանկախացնելու եւ Հայրենիքի վերակայացնելու անխախտ աշխատանքներում:

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ծնունդը ես համարում եմ 1988-ի փետրվարյան շարժման օրինաչափ եւ տրամաբանական շարունակությունը: Տարերքով, երբ մեր ժողովրդի ոգեղեն վեհությունը արթնեց իր ազգային պատկանելության, եւ ազգային անկախության իր կնիքը դաջեց երկրագնդի երեսին համամարդկային մասշտաբով, ինքնորոշման ու բողոքի խաղաղակիրթ եղանակներով:

Այսօր, երբ ետեւում են մնացել 88-ի ոգեւորիչ եւ զգայացունց օրերը եւ Ազատության հրապարակն ամիսներ շարունակ լցնող միեւնույն մարդիկ այժմ տեսակ վանկարկումներից հոգնած՝ արդեն հաց են որոնում իրենց կիսաքաղց զավակների համար, երբ պատերազմի ռոմանտիկան փոխարկված է իրական պատերազմի՝ իր դժխեմ ու մահասարսուռ դիմագծերով, երբ թվում է, թե աղետի գոտում ընդամենը անցյալ ամիս է երկրաշարժ եղել, երբ էներգետիկ ճգնաժամի բերումով մարդիկ աչքալուսանք են տալիս լույս ունենալու համար եւ ամիսը մեկ լոգանք ընդունելը համարում բախտավորություն... Եւ դեռ առաջնահերթը մնում է Արցախի ազատագրված լինելու խնդիրը՝ առկա է դառնում մի փաստ, որ այսպիսի վիճակի մեջ հայտնված հայրենիքին ոտքի կանգնեցնելը ոչ թե մի քանի անհատների, ոչ էլ մեկ կազմակերպության խնդիր է, այլ համազգային, համաժողովրդական, այն էլ անձնազոհ ջանքերի ներդրման է կարոտ: Անժխտելի մի հանգամանք, որ ժամանակին թեեւ համաժողովրդական հմայքից գինարբուքի մեջ ընկած անտեսեց ՀՅԴ-ն, փորձելով այս վիճակի բեռը տակից դուրս գալու ամբողջ պատասխանատվությունը կրել իր ուսերի վրա: Սակայն 1992 թ. մարտի 3-ին Համահայկական հիմնադրամի ծնունդը որպես ազգային տուրք եկավ մասամբ սրբագրելու այդ թերացումը եւ «հեռանկարեց Հայկական Պետականության կայացման ու զորացման գործին համայն հայության ուժերի եւ կարողությունների համախումբ գործադրման նպատակ» (խոսքերը նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանինն են) իր հոգաբարձության խորհրդի մեջ ընդգրկելով հայրենի եւ սփյուռքի ականավոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին:

Ռամկավար ազատական կուսակցությունը, իրեն վերապահելով հանդերձ ներկա իշխանությունների բացթողումներն ու թերացումները բացահայտելու եւ քննադատելու իրավունքը, ոչ միայն դրականորեն է վերաբերվում նորանկախ պետության հիմքերը զորացնելու կոչված այս նախաձեռնության նկատմամբ, այլեւ ջատագովն է հանդիսանում «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի, որն արդեն ունի իր կառույցները հոգաբարձուների խորհրդով, տեղական հանձնախմբերով, ունի իր գործունեության ծրագիրը հետեւյալ ոլորտներով՝ 1. Զանգեզուր, 2. Սահմանի գոտի, 3. Արցախ, 4. Փախստականներ, 5. Դիվանագիտական ծառայությունների ստեղծում, 6. Ֆինանսական համակարգի վերակառուցում, 7. Սեյսմական, գիտական եւ առողջապահական խնդիրների լուծում:

Այս ծրագրերի իրագործման համար պահանջվում են միլիարդավոր դոլլարներ, որոնց մեջ տեղ բերելը որքան հրատապ, նույնքան նույնը հարց է, որքան Հայաստանի, նույնքան եւ Սփյուռքի հարցն է:

Գիտեմ, որոշ մարդկանց մտապատկերում այժմ կրկին կհայտնվի կթան կովի կերպարանքը:

Ոչ: Սփյուռքը կթան կով չէ, եւ չի էլ կարող լինել հենց այն բնական պատճառով, որ երկրագնդի վրա դեռեւս չի արձանագրվել այնպիսի դեպք, որ հայրը կաթ ուտի իր ձագուկներից:

Այո՛: Մեր բոլորի խնամքի կարոտ Մայրն է այսօր Հայաստանը, որին թե որքան էլ դժվար բուժելի հիվանդությամբ, որքան էլ անկարող ինքնուրույն քայլելու, որքան էլ կքած հազարամյակների ցավոտ ու ողբերգական պատմության բեռի տակ) մենք չենք ընտրել, ինչպես չեն ընտրում ծնողին ընդհանրապես, ուստի պարտական ենք զավակի երախտապարտությամբ թեթեւացնել նրան բաժին ընկած վիճակի ցավը:

Եւ առհասարակ, գոնե այս հարցում, մենք ու դուք թող չլինի, թող լինի բոլորս:

Բոլորս եւ այսօրվանից սկսյալ, որովհետեւ այսօր ավելի հեշտ է, քան վաղը:

Որպեսզի վաղը 2-3 որդի չկորցնի, մարտադաշտում այսօր հայ ազատամարտիկն իր կյանքն է տալիս մեր ազգային արժանապատվությունը պարտադրելով աշխարհին:

Որպեսզի երկու մանչերս վաղը հայ լինելու տառապանքի գերին չդառնան, այսօր սիրահոժար ես պետք է կրեմ այդ տառապանքը:

Որպեսզի վաղը մեր զավակներից չպահանջվի տասնյակ հազարավոր դոլլարներ (որ միեւնույնն է կտան հենց թեկուզ արյան կանչին հլու), այսօր մենք պետք է տանք հարյուրները:

Հարյուրավոր տարիների ջարդերից հետո, այսօր մեզ բախտ է վիճակվել ձերբազատվել հավերժ պարտվածի կերպարից եւ աշխարհին ներկայանալ նորովի՝ հաղթողի ուղղաձիգ կերպարանքով:

Պահենք մեր մեջքի շիտակությունը:

Վաղն ուշ է լինելու: Ժամն է բոլորանվեր տալու այն, ինչ կարող ենք: Այսպես գերեվարված Հայաստանն էլ մերը կլինի: Իսկ այլապես չի բացառվում, որ կորցրած Հայաստանը գտնելու հրավառ տենչով գտած Հայաստանն էլ կորցնենք-գնա:

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱՎԼԱՔԵԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Քաղաքական

ԲՅՈՒՐՈԿՐԱՏԱԿԱՆ ԱՎՏՈՐԻՏԱՐԻԶՄԸ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ Է

Արդեն մի քանի ամիս շարունակ Հայաստանի ներքաղաքական կյանքը բավականին հանդարտ է: Իշխանությունները եւ ընդդիմությունը, զբաղված Սահմանադրության մշակման խնդիրներով, ձեռնպահ են մնում ընդհարումներից: Նրանց միջեւ վիճաբանությունները, որոնք մեծամասնությամբ ընթանում են տեսական խնդիրների շուրջ, անցնում են չափված-ձեւած, զուսպ մթնոլորտում: Ստեղծվում է այնպիսի խաբուսիկ տպավորություն, թե իբր Հայաստանում հաստատված է կայուն ժողովրդավարություն, որի ապագան երաշխավորված է: Սակայն պատրանքն արագորեն ցրիվ է գալիս, երբ փորձում ենք երեւույթների խորքային ուսումնասիրություններ կատարել, դիտարկելով դրանք պատմական զարգացումների հենքի վրա:

Ժողովրդավարացման ընթացքը, որն սկսվեց խորհրդային վերջին ղեկավար Գորբաչովի կողմից վերակառուցման ձեռնարկմամբ, բոլորում է իր ութերորդ տարին: Այդ ժամանակահատվածը, մեր կարծիքով, բավարար է հասարակական-քաղաքական տեղաշարժերի գնահատման եւ հետեւություններ կատարելու համար: Աչառու չլինելու համար Հայաստանի ներկա կացությունը դիտարկենք գիտական աշխարհում ճանաչում գտած չափանիշներով, որոնցով բնութագրվում է ժողովրդավարացված հասարակարգը:

1. Ժողովրդավարացված երկրում առկա է տնտեսական ակնհայտ աճ եւ կատարյալ աշխուժություն:

Խոսել այսօր տնտեսական աճի մասին մի երկրում, ուր տարեկան տնտեսության ցուցանիշները 50 տոկոսի չափ անկում են ապրում եւ դեռ հայտնի չէ, թե որքան այդ անկումը կարող է շարունակվել, մեղմ ասած, անբարոյական է: Արտադրությունը կանգ է առել, Հայաստանը վերածվել է արտահանման շուկայի դրսի երկրների համար: Տնտեսական աշխուժություն չի կարելի համարել սիգարետ վերավաճառողների եւ գյուղերից աննշան քանակությամբ բնամթերքներ բերող գյուղացիների տեղաշարժերը: Կարելի է, իհարկե, տնտեսական դժվարությունների մեղքն ամբողջությամբ բարդել պատերազմի եւ շրջափակման վրա, սակայն անհնար է ժխտել այն, որ երկրի ազգաբնակչության զրկանքների եւ կորուստների հիմնական պատճառը տնտեսության նախկին համակարգի անհաջող վերածումն է:

2. Ժողովրդավարության դեպքում առկա է ժամանակակից եւ տարբերակված ենթակառույցներով հասարակարգ, որում անկախ միջին դասերը գրավում են կենտրոնական տեղ:

Այսօր Հայաստանում չկա ժամանակակից հասարակարգ: Առկա հասարակական կառույցն իրենից ներկայացնում է համայնավարական համակարգի, արեւմտյան ու ռուսական մոդելների եւ 20-րդ դարի սկզբի հայ հասարակության տարրերի անկանոն համադրություն: Ինչ վերաբերում է միջին դասին, ապա միայն զարմանալ կարելի է, թե ինչպես ընդամենը մի քանի տարում ցաքուցրիվ արվեց միջին դասը, որը խորհրդային վերջին տարիներին կազմում էր հասարակության 90 տոկոսից էլ ավելին:

Հայաստանում չկա քաղաքացիական հասարակություն եւ հույսեր էլ չկան, որ դա կլինի: Ներկա հայ հասարակությունը մնում է տիպիկ արեւելյան, ուր իշխող են կլանային ու շրջանային խմբավորումները եւ հասարակական բոլոր տեսակի հարաբերությունները կարգավորվում են անողորմորեն կոպիտ ուժի դիրքերից: Դրան գումարվում է այն, որ աղետալի կացության մեջ է ազատ մամուլը:

3. Ազգային մշակույթ, որի հովանու ներքո ընդունակ են խաղաղ գոյակցել տարբեր ուղղություններ, շնորհիվ հանդուրժողականության եւ համաձայնության մթնոլորտի:

Երրորդ աշխարհի երկրի վերածվող Հայաստանում մշակույթն այն օղակն է, որի վերացումը գիտության հետ միասին ամենից հավանականն է: Երբ հաշվի չառնենք պատմական նախորդ փուլից իներցիայով մեզ հասած մշակույթը, որը վերջին շնչառությունն է կատարում այսօր, ապա կարելի է համարձակորեն խոսել Հայաստանում հայկական մշակույթի վերացման մասին, քանզի անկարելի է ազգային մեծամտությանը, ռազմատենչությանը, ցածր կրքերին հագուրդ տվող գործերն անվանել մշակույթ:

Դիտարկումը կասկած չի թողնում, որ պատմական ներկա փուլում հայ իրականությունում ժողովրդավարացման ընթացքը տապալվել է: Այն, որ Հայաստանում առկա են ժողովրդավարության որոշակի տարրեր (բազմակուսակցական համակարգ, ընտրություններ), անբավարար է երաշխավորել իրական ժողովրդավարությունը: Այսօր աշխարհում շատ երկրներ կան, ուր գոյություն ունեն այս տարրերը, սակայն անկարելի է այդ երկրները համարել ժողովրդավարական:

Հայաստանում ժողովրդավարացման հաջողությունը կախված էր առարկայական եւ ենթակայական շատ բարդ խնդիրների լուծումից: Դժբախտաբար, տնտեսության եւ հասարակության համար պատասխանատվություն կրող ուժերն անհեռատես գտնվեցին եւ պատրաստակամ չեղան լուծելու այս խնդիրները: Ժողովուրդն իր հերթին կամք չցուցաբերեց պաշտպանելու իր իրավունքներն ու ազատությունները, հաստատելով, որ դեռեւս քաղաքականորեն հասուն չէ: Ինչեւէ, սա է իրականությունը եւ պետք է հաշվի նստել դրա հետ:

Խարխափող ժողովրդավարացմանը զուգահեռ Հայաստանը կամաց-կամաց գլորվում է դեպի ավտորիտարիզմ: Սահմանադրության իշխանությունների առաջարկած նախագծի մեջ նախագահին օժտվել է անսահմանափակ եւ խիստ կենտրոնացված իշխանությամբ, խախտված է իշխանությունների բաժանման սկզբունքը, վարչակազմի մեջ իրականացվել են մաքրումներ եւ այսօր իշխանություններում չկան մարդիկ եւ ուժեր, որոնք ընդդիմանան նախագահին: Սակայն միամտություն կլինի կարծել, թե դա վերադարձ է դեպի գորբաչովյան տիպի ավտորիտար իշխանություն եւ առավել եւս ստալինյան ամբողջատիրություն: Ձախ բեւեռի ոչ ժողովրդավարական համակարգերը, որոնցում մտնում է մասնավոր սեփականությունը, դասակարգային տարբերությունները, այլեւս չեն կարող հող ունենալ հետխորհրդային տարածքներում, ուր Արեւմուտքի կողմից շնորհալից չափով իրականացվում է real politic-յան «[illegible] կարգավորումը»: Հայաստանը գնում է դեպի աջ բեւեռի ավտորիտարիզմ, ինչպիսին եղել է մինչեւ ժողովրդավարացումը Իսպանիայում, Հունաստանում, Բրազիլիայում, Արգենտինայում, կամ ներկայումս Հարավային Կորեայում եւ Ֆիլիպիններում: Դա կառավարման համակարգ է, որն ընդունում է մասնավոր սեփականությունը, ունեւոր դասի իրավունքների պաշտպանությունը:

Տարօրինակ ոչինչ չկա, որ ստրատեգիականորեն շատ կարեւոր գոտում գտնվող Հայաստանում կատարվում է նման անցում, երբ ԱՄՆ-ը վերանայում է անցումային շրջանում ամբողջ աշխարհում ժողովրդավարական վարչակարգերի պահպանման նպատակահարմարությունը: Ընդամենը երկու-երեք տարի առաջ ամերիկյան քաղաքականության ծրագրավորողները գտնում էին, որ «ԱՄՆ-ը պետք է առաջնորդի հանուն ժողովրդավարության ջիհադը»: Ինչպես կարծում էր Ստրատեգիական եւ միջազգային հետազոտությունների կենտրոնի աշխատակից Բրեդ Ռոբերտսը, ԱՄՆ-ի համար պետք է առաջնային լինեն «նախկին ժողովրդավարական անցումների պահպանումը եւ ոչ ժողովրդավարական երկրներում նման անցումների խրախուսումը» («Ժողովրդավարությունը եւ աշխարհակարգը», Fletcher Forum հանդես, 1991 թ. ամառ): Նա կոչ էր անում այդ ուղղությամբ արտաքին ակտիվ քաղաքականություն իրականացնել, չխնայելով ֆինանսական եւ նյութական միջոցներ:

Սակայն ներկայումս էական փոփոխություններ են տեղի ունեցել ամերիկյան ստրատեգիայում: Ժողովրդավարացմանն աջակցելու ընթացքը մղված է երկրորդ շարք: Դա պայմանավորված է անցումային շրջանի բարդ իրողություններով: Ամերիկայում հասկանում են, որ այս փուլում կարեւորը աշխարհաքաղաքական խնդիրների լուծումն է եւ նոր միայն քաղաքական, տնտեսական, մշակութային եւ բնապահպանական հարցերի կարգավորումը: Իսկ դա պահանջում է դաշնակիցների եւ գործընկերների կայունություն, որն այնքան էլ հեշտ լուծելի հարց չէ, երբ հաշվի ենք առնում, որ ԱՄՆ-ի լոյալ երկրների մեծ մասը վերջերս ժողովրդավարացած պետություններ են, ուր նոր վարչակարգերն այնքան էլ ամուր չեն զգում իրենց: Ահա այս հանգամանքը պատճառ դարձավ, որ ԱՄՆ-ի իշխանության բարձրագույն էշելոններում արմատավորվի այն համոզմունքը, որ ներկա պահին աշխարհի վերաձեւման ճակատագրական այս փուլում, կարեւորը ուժեղ իշխանությունն է, ոչ թե նրա գույնը: Այս համոզման կողմնակիցներն օգտագործում են Բերլինի համալսարանում ժողովրդավարության ձեւափոխումների խնդիրներով զբաղվող քաղաքագիտական դպրոցի ուսմունքը, ըստ որի արեւմտյան հասկացողությամբ ժողովրդավարություն կարող է հաստատվել միայն աջ բեւեռի ավտորիտար [illegible] ունեցող երկրներում: Դպրոցի ներկայացուցիչները համոզված են, որ նախկին համայնավարական երկրներում ժողովրդավարացման ընթացքը դատապարտված է ձախողման եւ անուղղակիորեն այն միտքն են առաջ քաշում, թե նման երկրները կարող են հասնել ժողովրդավարության, երբ անցնեն աջ ավտորիտարիզմի փուլը:

Աջ ավտորիտարիզմը միանշանակ հասկացություն չէ: Գոյություն ունեն աջ ավտորիտարիզմի բազմաթիվ տարատեսակներ, կախված այն բանից, թե կենտրոնացված իշխանությունը որ ուժի ձեռքում է գտնվում: Սակայն համաշխարհային փորձը ցույց է տալիս, որ նպատակահարմար է աջ ավտորիտար վարչաձեւերը դասակարգել երկու խմբի. առաջին, համակարգեր, ուր իշխանությունը կենտրոնացված է երկրի ազդեցիկ եւ զանգվածների վստահությունը վայելող հասարակական-քաղաքական ուժի ձեռքում: Նման երկրները գրեթե առանց բացառության մեծ զարգացում եւ առաջընթաց են ապրում շնորհիվ ավտորիտար իշխանությունների իրականացրած խոր մշակված համապարփակ ծրագրերի: Այդ երկրների շարքին են դասվում Տայվանը, Հյուսիսային Կորեան, նախկինում Չիլին: Նախկին խորհրդային հանրապետություններից կարծես թե նման ճանապարհ են ընտրել Ղազախստանը, Ուզբեկստանը եւ Թուրքմենստանը: Արեւմուտքի շահագրգռվածությունը զարգացող երկրների կողմից նման վարչակարգի հաստատման հարցում պայմանավորված է նրանով, որ նրանք ակնկալում են տվյալ երկրների արագ զարգացումը ի հակակշիռ շրջանում Արեւմուտքին ոչ ցանկալի երկրի, վերջին հաշվով շրջանային հավասարակշիռն ապահովելու նպատակով:

Աջ ավտորիտարիզմի երկրորդ տիպը բյուրոկրատական ավտորիտարիզմն է: Այն ծնունդ է առել Լատինական Ամերիկայում: Տերմինը վկայում է, որ նման վարչակարգի դեպքում իշխանությունը կենտրոնացվում է պետական բյուրոկրատիայի ձեռքում:

Աշխարհաքաղաքականության մեջ այս համակարգը նպատակահարմար է նրանով, որ տվյալ երկիրը, որն անցնում է նման կառավարման, մնում է նույն անշարժ վիճակում, քանի որ բյուրոկրատիան անկարող է մշակել սեփական գաղափարախոսություն եւ դրա վրա հիմնված հեռահար ծրագրեր: Նման երկիրը կարող է զարգանալ, սակայն ամենեւին ոչ սեփական մոդելով եւ այն չափով, որը ձեռնտու է տվյալ երկրի վրա ազդեցություն ունեցող տերությանը: Ժամանակակից աշխարհում նման երկրների թվին են դասվում Թուրքիան, Եգիպտոսը, Արեւելյան Եվրոպայի գրեթե բոլոր երկրները: Եւ այժմ բյուրոկրատական ավտորիտարիզմի հաստատման ակնհայտ նշաններ են երեւում Կիեւում, Բաքվում եւ Երեւանում:

Հայաստանում բյուրոկրատական ավտորիտարիզմի հաստատման գլխավոր ապացույցը հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների ազդեցության աղետալի անկումն է եւ տնտեսական կառույցների հետ սերտաճած պետական բյուրոկրատիայի դիրքերի ամրապնդումը: Այսօր Հայաստանում չկա որեւէ քաղաքական ուժ, որ 15 տոկոսից բարձր հեղինակություն ունենա հասարակության մեջ, իսկ առաջիկայում ավելի վատ օրեր են սպասվում նրանց, երբ կանգ առնի 1988-91 թթ. ազգային, հասարակական-քաղաքական հուզումներից եկող շարժման թափը:

Համոզվելու համար, թե ինչ է սպասվում Հայաստանի հասարակական-քաղաքական կյանքին, բավական է հայացք նետել Արեւելյան Եվրոպայի այսօրվա վիճակին, ուր ժողովրդավարացումը մի քանի տարի շուտ է սկսվել: Ոչ Լեհաստանում, ոչ Հունգարիայում եւ Չեխիայում այլեւս չկան զանգվածային շարժումներ եւ հասարակության մեծամասնության աջակցությունը վայելող կազմակերպություններ: Պատմության գիրկն են անցել լեհական Համերաշխությունը եւ Չեխիայի դեմոկրատական շարժումը: Այդ երկրներում ներքաղաքական համակարգը նմանվում է մանր քաղաքական ուժերից կազմված խճանկարի: Շատ խոսք չասենք, սակայն իրականում այդ երկրներում այլեւս չկան քաղաքական դասական կուսակցություններ: Դրանց փոխարինել են փոքր կազմավորումները, որոնք հիշեցնում են ակումբների (պատահական չէ, որ հասարակական-քաղաքական կազմավորումներից շատերն այդ երկրներում կոչվում են ակումբներ. երիտասարդ դեմոկրատների, ֆերմերների իրավունքների պաշտպանության): Փոխարենը պետության եւ հասարակության մեջ իշխող դիրք է գրավում բյուրոկրատիան: Նա է որոշում երկրի ճակատագիրը եւ թեկնածուներ առաջադրում երկրի ղեկավարության համար:

Բնականաբար, Հայաստանում աջ ավտորիտարացման ընթացքը մեկ առ մեկ չի կրկնի Արեւելյան Եվրոպայի սխեման եւ այն հավանաբար կընթանա ազգային-[illegible] որոշակի տարբերություններով, երբ հաշվի առնենք հայ հասարակության առանձնահատկությունները (ի տարբերություն Արեւելյան Եվրոպայի ժողովուրդների, հայերը լինելով գերքաղաքականացված եւ ավանդապաշտ ժողովուրդ, համոզված են, թե քաղաքականությունը իրականացվում է մեծ եւ ազդեցիկ կուսակցությունների միջոցով): Նման վիճակը ենթադրել է տալիս, որ Հայաստանում զարգացումները կընթանան եգիպտական կամ թուրքական սցենարներով: Տեղի կունենա հասարակական-քաղաքական ուժերի ծայրահեղականացում եւ բեւեռացում, որից հետո հակադիր վեկտորներ ունեցող ուժերը կսկսեն փոխադարձ հարձակումներով չեզոքացնել միմյանց: Եգիպտոսում սուր բախումների մեջ են իսլամականները ազգայնականների հետ, համայնավարները՝ լիբերալների: Նույնը նաեւ Թուրքիայում: Իսկ հասկանալու համար, թե ով է շահում այդ երկրներում, բավական է պարզել այդ երկրների այսօրվա ղեկավարների ծագումը եւ պատկանելությունը: Մարգարե չպետք է լինել գուշակելու, որ Հայաստանում սոցիալ-ազգայնական հոսանքը կբախվի լիբերալ-դեմոկրատիան ներկայացնող ուժերի, ուղղափառ համայնավարները՝ նախկին այլախոհներից կազմված կազմակերպությունների, ցեղապաշտները՝ համամարդկային արժեքների եւ քաղաքակրթության գաղափարը պաշտպանող ուժերի հետ: Դա կհանգեցնի կուսակցությունների վերջնական ուժասպառման եւ վարկաբեկման: Իսկ թե ինչպես կդրսեւորվի օտար ուժի մասնակցությունը մեխանիզմի աշխատանքում, դա կարող է հուշել 60-ական, 70-ական թվականներին ԱՄՆ-ի արտաքին հարաբերությունների խորհրդի նախագահ եւ Չեզ Մանհեթըն բանկի տնօրեն Դեյվիդ Ռոկֆելլերի եւ Bilders Bergers խմբի համակարգված գործունեությունը: Առաջինը, որը ներկայացնում էր ԱՄՆ-ը, ֆինանսավորում էր երրորդ աշխարհի աջ բեւեռի քաղաքական կազմավորումներին, իսկ Եվրոպան ներկայացնող ֆինանսական կոնսորցիումը՝ ձախ ուժերին:

ՎԱՀԵ ԹՈՆԴՐԱԿՅԱՆ

Հայտարարություն

1990 թվականին վաճառված պետական նպատակային անտոկոս փոխառության պարտատոմսերի մարումը, որոնց դիմաց 1993 թվականից քաղաքացիներին պետք է տրվեին ավտոմեքենաներ, մոտոցիկլետներ, տրակտորներ, հեռուստացույցներ, սառնարաններ, տեսամագնիտոֆոններ, կարի մեքենաներ եւ այլ կենցաղային ապրանքներ, ֆոնդերի բացակայության պատճառով չի կայանալու:

Այդ կապակցությամբ ՀՀ Կառավարության 1993 թվականի հուլիսի 5-ի թիվ 345 որոշմամբ նպատակային անտոկոս փոխառության պարտատոմսերը ինդեքսավորվել են 300 տոկոսով: 200 տոկոսով ինդեքսավորվել են նաեւ ԽՍՀՄ Գանձապետական պարտավորությունները:

Նշված արժեթղթերը 1993 թվականի օգոստոսի 1-ից խնայբանկերի կողմից անարգել ընդունվում եւ վճարվում են:

Պարտատոմսատերերը այդ արժեթղթերի դիմաց կարող են գնել ՀՀ 1993 թվականի պետական ներքին շահող փոխառության պարտատոմսեր եւ մասնակցել շահումների բոլոր խաղարկություններին:

ՀԱՅԽՆԱՅԲԱՆԿ

digitised by A.R.A.R.@

Ասիա

ՄԱԼԱՅԶԻԱ. ՆՈՐ ՁԻԱՐՇԱՎՈՐԴ

Այսօր աշխարհում ձեւավորված եւ ձեւավորվող հզորագույն տնտեսական բեւեռները համարվում են «Հյուսիսային Ամերիկայի մեծ շուկան» ԱՄՆ-ի, Կանադայի, Մեքսիկայի մասնակցությամբ, «Եվրոպայի տնտեսական ընկերակցությունը», Եվրոպայի 12 երկրների անդամակցությամբ եւ ասիական բեւեռը, որի հիմքում ընկած է Ազատ փոխանակումների ասիական ընկերակցությունը: Չնայած Ճապոնիան դեռեւս պաշտոնապես չի գլխավորում ասիական բեւեռը, սակայն մեծ ջանքեր է թափում Խաղաղ օվկիանոսի շրջանն իր ազդեցության գոտի դարձնելու ուղղությամբ եւ աշխատում է առեւտրական փոխանակումների կենտրոնը Ատլանտիկայի ավազանից տեղափոխել Խաղաղ օվկիանոսի շրջան: Ասիական բեւեռի զարգացող երկրներից է Մալայզիան, որն այսօր իր տնտեսական զարգացման արագ տեմպերով գտնվում է ոչ միայն զարգացող երկրների ուշադրության կենտրոնում որպես օրինակ, այլ նաեւ զարգացած երկրների ուշադրությունն է գրավել: Այդ իսկ պատճառով անհրաժեշտ ենք համարում շատ համառոտակի մեր ընթերցողներին ծանոթացնել այդ երկրին:

Մալայզիան գտնվում է Ասիայի հարավարեւելյան շրջանում: Մայրաքաղաքը Կուալա-Լումպուրն է: Մալայզիայի 11 միլիոն բնակչության մեծամասնությունն են կազմում բնիկ մալաները, որոնք մահմեդական են, եւ երկիրը համարվում է իսլամական: Չինացիները երկրի ամենամեծ փոքրամասնությունն են, երկրորդ տեղում հնդիկներն են: Մալայզիան անկախացել է 1957 թվականին, այն խորհրդարանական, սահմանադրական միապետություն է, ուր վարչապետը որպես գործադիր իշխանության ղեկավար, օժտված է լայն իրավունքներով: 1511-ից մինչեւ 1641 թթ. Ասիայի հարավարեւելյան հատվածի ողջ շրջաններ, այդ թվում Մալաքան, այսինքն մալայզիական քաղաքակրթության բնօրրանը, գտնվում էր պորտուգալացիների, իսկ այնուհետեւ հոլանդացիների գերիշխանության տակ: 1874 թ. ամբողջ Մալայզիայում հաստատվեց Անգլիայի տիրապետությունը:

Անկախությունից հետո Մալայզիայում իշխանության գլուխ անցած կառավարությունները գիտակցեցին, որ եթե այսուհետեւ եւս երկրում տնտեսական եւ քաղաքական բախման առումով պահպանվի նախկին մենատիրական վիճակը, այսինքն, քաղաքական ուժը կենտրոնացած լինի բնիկների՝ մալաների ձեռքում, իսկ տնտեսականը՝ չինացիների, ապա երկրում երբեք չի լինի ոչ իրական խաղաղություն, ոչ էլ տնտեսական առաջադիմություն: Թերեւս հասարակության մեջ նման դասավորությունը 1969 թ. երկու ազգերի միջեւ հակասությունների ծայրաստիճան սրման պատճառ դարձավ, եւ այդ ժամանակ կայացած ընտրությունների արդյունքները հանգեցրին մեկշաբաթյա քաղաքացիական պատերազմի, փողոցային մարտերի՝ մալաների եւ չինացիների միջեւ: Այդ դեպքերից անմիջապես հետո կայացած ընտրություններում մալաները մեծամասնություն ձեռք բերեցին, եւ նրանց նորընտիր կառավարությունն անմիջապես ձեռնամուխ եղավ տնտեսական նոր քաղաքականության իրականացմանը, որը կոչվում է զարգացման նոր քաղաքականություն:

Այս ծրագիրը երկու հիմնական նպատակ էր հետապնդում. առաջինը երկրում աղքատության վերացումն էր, իսկ երկրորդը՝ Մալայզիայի հասարակության դասավորության փոփոխությունը, որը կնպաստեր տնտեսական անհավասարակշիռ վիճակի վերացմանը, քանի որ, ինչպես նշեցինք, մինչ այդ Մալայզիայում բոլոր կառավարական, պետական պաշտոնները կատարում էին մալաները, իսկ տնտեսական ոլորտի պաշտոնների մենատիրությունը չինացիներին էր պատկանում: Ծառայողական բնույթի պաշտոնները կատարում էին հնդիկները:

Զարգացման նոր քաղաքականության ծրագիրը կազմված էր 1970-80 թթ. համար: Այն իրականացավ լուրջ հաջողություններով: Այսպես օրինակ, ըստ վիճակագրական վերջին տվյալների, այսօր մալաները երկրի պրոֆեսիոնալ մասնագետների 29 տոկոսն են կազմում, չինացիները՝ 56, իսկ հնդիկները՝ 13:

Մալայզիայի 1980-90 թթ. ծրագրի, որ կոչվում էր ազգային զարգացման քաղաքականություն, առանձնահատկություններից մեկը արտասահմանյան կապիտալ ներդրումների համար պետականորեն դյուրին պայմաններ ստեղծելն էր, որը 80-ական թվականների տնտեսական անկման արգելակման հարցում մեծ դեր խաղաց: Մալայզիայի զարգացման հարցին է անդրադարձել նաեւ Լոնդոնում հրատարակվող Իրանի ընդդիմության օրգան «Քեյհան» շաբաթաթերթը «Նոր մի ձիարշավորդ Մալայզիա անունով» հոդվածով, որը թարգմանաբար ձեզ ենք ներկայացնում.

«Ասիայի հարավարեւելյան շրջանը, Խաղաղ օվկիանոսի ավազանն այսօր աստիճանաբար վերածվում են համաշխարհային տնտեսության բաբախող սրտի, որի հետեւանքով միջազգային կարգի եւ ուժերի փոխհարաբերակցության առումով միանգամայն նոր իրավիճակ է ստեղծվում: Ընդամենը մի քանի տարի առաջ էր, որ Հյուսիսային Ամերիկան եւ Արեւմտյան Եվրոպան արդյունաբերության եւ գիտական բնագավառներում աշխարհում բացարձակ իշխող դեր ունեին: Աշխարհի կարեւոր առեւտրական, ֆինանսական եւ նյութական կենտրոնները իրենց մենատերն էին, դարձել եւ անսպառ գնողունակությամբ, որպես աշխարհի երկու մեծ շուկաներ, մյուս երկրներին կախման մեջ էին դրել:

Այսօր այդ մենատիրական վիճակն ընդմիշտ վերացված է: Այժմ Ճապոնիան, Հարավային Կորեան, Հոնգկոնգը, Սինգապուրը եւ Թայվանը միասին վերցրած արդյունաբերական արտադրանքի առումով աշխարհի մակարդակով հավասար են ԱՄՆ-ին: Տնտեսագետների կանխագուշակումների համաձայն, 2000 թ. նրանք առաջ կանցնեն եվրոպական երկրներից: Ճապոնիայի հզոր տնտեսական մեքենան աստիճանաբար իր հետեւից է տանում Խաղաղ օվկիանոսի ավազանի տնտեսությունները: Իր աշխարհագրական տարածքը վերածել է առեւտրական փոխանակումների ամենաաշխույժ ծաղկող շրջանի: Ճապոնիան տիրապետելով արդյունաբերական ասպարեզին, ռազմավարական նշանակության մի քանի ճյուղերի, ինչպես, օրինակ, էլեկտրոնիկա եւ մեքենաարդյունաբերություն, ԱՄՆ-ին եւ եվրոպային փաստի առաջ է կանգնեցրել: Թայվանը 80 մլրդ. դոլար տարադրամային պաշարով, որը ձեռք է բերել հիմնականում իր արդյունաբերական ապրանքների արտահանությամբ, դարձել է աշխարհի խոշոր ֆինանսական ուժերից մեկը: Հարավային Կորեան՝ 60-ական թվականների խիստ աղքատ երկիրը, այսօր զարգացած արդյունաբերական երկրների խմբի անդամության թեկնածու է: Յուրաքանչյուր բնակչին ընկնող 12 հազար դոլար եկամուտով, 8 տոկոս կանոնավոր տնտեսական աճով Սինգապուրն այսօր համարվում է աշխարհի գիտական եւ տեխնիկական կարեւորագույն կենտրոններից մեկը: Հարավային Կորեան, Թայվանը, Սինգապուրը եւ Հոնգկոնգը «Արդյունաբերական նոր երկրների» խմբի կորիզն են կազմում Խաղաղ օվկիանոսի շրջանում:

Այսօր այդ խմբին են միանում շրջանի մի շարք զարգացող երկրներ՝ ի ցույց դնելով իրենց տնտեսական «հրաշքները»: Այդ երկրների շարքում իր ուրույն տեղն ունի Մալայզիան: Վերջերս Ժնեւում GATT (Ընդհանուր համաձայնագիր միջազգային առեւտրի եւ տարիֆների վերաբերյալ) կազմակերպության կենտրոնում Մալայզիայի մասին զեկուցումը քննարկելիս զարգացած արդյունաբերական եւ զարգացող շատ երկրների ներկայացուցիչներ գովեստի խոսքեր ասացին Մալայզիայի տնտեսական զարգացման արագ տեմպերի առիթով, նույնիսկ Շվեյցարիայի ներկայացուցիչը այն Success Story՝ հաջողության պատմություն անվանեց:

Մալայզիան 1957 թ. է անկախացել, դեռեւս 70-ական թվականների սկզբին Մալայզիան աղքատ երկիր էր, կախյալ տնտեսական համակարգով, որի արտահանությունը սահմանափակվում էր անագով եւ կաուչուկով: Այդ նույն աղքատ երկիրն այսօր GATT-ի անդամ երկրների մեջ առեւտրի հզորությամբ 16-րդ տեղն է գրավում, որի արտահանության 70 տոկոսը կազմում են արդյունաբերական ապրանքները: Երկրի ներքին համախառն եկամտի աճը 1980-ականներին 8 տոկոս էր, 1990-ին՝ 9-ը: Եւ յուրաքանչյուր բնակչի հաշվով տարեկան եկամուտը, 6,6 տոկոս աճով, 11 տարվա ընթացքում 3200 դոլարի է հասել: Մալայզիան կարողացել է նաեւ տնտեսական աճը համապատասխանեցնել ազգային եկամտի արդարացի բաշխմանը, մի բան, որն ինքնըստինքյան շատ կարեւոր է:

Մի շարք զարգացող երկրներ, որոնք մինչ այժմ հիացած էին Ճապոնիայի եւ Հարավային Կորեայի օրինակով, այսօր Մալայզիային դիտում են որպես զարգացման լավագույն օրինակ»:

Պատրաստեց
ԼՈՒՍԻ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

Բիզնես

Ալմաստի համաշխարհային շուկայում հավասարակշռություն է հաստատվել

Ալմաստի «Դե Բիրս» առաքման կենտրոնական կազմակերպության (ԱԿԿ) քարերի վաճառքից ստացված շահույթը 1993 թ. առաջին կիսամյակի համար կազմել է 2543 մլն. դոլար, որը 42 տոկոսով բարձր է անցած տարվա համապատասխան ցուցանիշից:

Անցած տարի ալմաստի շուկայում իրադրությունը կառավարում էին երկու գործոններ, որոնք ազդեցին պահանջարկի եւ առաջարկի հավասարակշռության փոփոխության վրա: Դրանք իրենց չարդարացրած կանխատեսումներն էին՝ աշխարհում տնտեսական իրավիճակի լավացման վերաբերյալ, եւ Անգոլայից մեծ քանակությամբ մաքսանենգային ալմաստի թափանցումը շուկա:

Ճիշտ է, «Դե Բիրսը» խելոք միջոցներ ձեռք առավ կայունացման համար: Այն ալմաստի զգալի գնումներ կատարեց եւ հիմնականում Անգոլայից: ԱԿԿ-ի հետ համաձայնագիր ունեցող արտադրողների առաքումները կրճատվեցին մինչեւ 75 տոկոս (1992 թ սեպտեմբեր), քվոտաների համակարգին համապատասխան: ԱԿԿ-ն շուկա չի առաքել պահանջարկ չունեցող ալմաստներ: Ադամանդով զարդերի պահանջարկը անցած տարվա վերջում ավելացել է ԱՄՆ-ում հատկապես Գոհության տոներից մինչեւ Քրիստոսի Ծնունդ, նվերներ տալու ժամանակահատվածում:

1993-ի սկզբներին ԱԿԿ-ի կողմից ալմաստի շուկայում ավելցուկի գնումների եւ նրանց վաճառքի ծավալների կրճատման արդյունքում հղկման կենտրոններում կրկին վերականգնվեց հավասարակշռությունը պահանջարկի եւ առաջարկի միջեւ:

Այս տարվա առաջին կիսամյակում ԱԿԿ-ի ալմաստների նկատմամբ պահանջարկը զգալիորեն աճել է, ինչը պայմանավորված է առաջին հերթին Անգոլայից եւ Զաիրից ալմաստների ստացման հարաբերական սահմանափակությամբ, որը թույլ տվեց ԱԿԿ-ին ավելացնել իր ալմաստների առաքումները շուկա: Երկրորդը՝ տարվա առաջին կիսամյակում ռուսական ադամանդների բացակայությունը: Ոչ պակաս դեր խաղաց նաեւ հնդիկ պատվիրատուների (գնորդների) մոտ ծագած աշխույժ պահանջարկը, որը բացատրվում է բյուջետային խթանմամբ, ռուփիի փոխարկելիության մակարդակի բարձրացմամբ եւ դեպի ԱՄՆ ադամանդների արտահանման մեծացմամբ: Էկո-պրես

Լիտվա

«Անտառի եղբայրները» առանց դիմադրության մտան Կաունաս

Ինչպես արդեն հաղորդվել էր, Լիտվայի «Երկրի պաշտպանության ուժերի» մի խումբ կամավորներ խռովություն էին բարձրացրել իրենց անմիջական հրամանատարների եւ նախագահ Բրազաուսկասի վարչակազմի դեմ: 150 կամավոր հեռացել էին Կաունասի մերձակա անտառները եւ պահանջում էին զինված պայքար ծավալել ընդդեմ իշխանությունների: Նախագահ Բրազաուսկասը եւ Լիտվայի խորհրդարանը խուսափում էին ուժային մեթոդների դիմելուց: Խորհրդարանականներից կազմված հանձնաժողովը մեկնեց Կաունաս իրավիճակը պարզելու եւ խռովարարների հետ բանակցությունների մեջ մտնելու նպատակով: Չիջնելով խռովարարների պահանջներին, «Երկրի պաշտպանության ուժերի» գլխավոր հրամանատարությունը հրաժարական տվեց, բայց նախագահ Բրազաուսկասն այնքան էլ չկողմնորոշվեց նրանց հրաժարականը ընդունելու հարցում:

Չորեքշաբթի, սեպտեմբերի 22-ի կեսօրից հետո Լիտվայի նախագահի մամուլի ծառայությունը ուրախությամբ հաղորդեց, որ խռովարար զինվորները երեք բեռնատարներով դուրս են եկել անտառից եւ ուղղվել իրենց մշտական տեղակայման վայրը: Սակայն նույն օրը երեկոյան Կաունասի ՏՎ-1 անկախ ռադիոկայանը հաղորդեց, որ Կաունաս ժամանած խռովարարները ներխուժել են «Երկրի պաշտպանության ուժերի» տեղական բաժանմունքը, զինապահեստ, հերթապահ ջոկատ եւ գերել Վիլնյուսից ժամանած խորհրդարանականներին: Իշխանություններին հավատարիմ մնացած ուժերը լքել են քաղաքը եւ դիրքավորվել Կաունասի մերձակայքում գտնվող ավաններից մեկում: «Ազատություն» կայանի թղթակցի հարցազրույցները Վիլնյուսի պաշտոնական շրջանակներին անպատասխան են մնում: Նախագահի մամուլի ծառայությունը սահմանափակվել է հետեւյալ ձեւակերպումով. «Կաունասի շրջանում լուրջ բարդություններ են առաջացել եւ իշխանությունները զբաղված են դրանց հանգուցալուծմանն ուղղված աշխատանքներով»:

Տ.Հ.

Լուրերի Հոսք

Կոզիրեւ. Շահագրգռված ենք ՆԱՏՕ-ի հետ կապերի ամրապնդմամբ

Ռուսաստանն անչափ շահագրգռված է Հյուսիսատլանտյան դաշինքի հետ կապերի ամրապնդմամբ, երկուշաբթի Մոսկվայում հայտարարեց Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարար Մալքոմ Ռիֆկինդի հետ հանդիպման ժամանակ: Դրա հետ մեկտեղ Կոզիրեւն ընդգծեց, որ չարժե շտապել սահմանելու համաեվրոպական գործընթացին ՆԱՏՕ-ի մասնակցության ձեւերը, «հատկապես այդ դաշինքի թվական ընդլայնման հարցում»: Նրա կարծիքով, «շատ ավելի ճիշտ կլիներ կենտրոնանալ գործնական խնդիրների վրա, որոնցից գլխավորը խաղաղարար ներուժի զարգացումն է»: Մալքոմ Ռիֆկինդը հանդիպումից հետո լրագրողների հետ զրուցելիս նշեց, որ այդ հարցում լիովին համաձայն է Կոզիրեւի հետ: «Ինքը՝ ՆԱՏՕ-ն դեռ պետք է մեծ աշխատանք կատարի զարգացման այն ձեւերի ուղղությամբ, որոնց ինքը կկարողանա հետեւել ապագայում», ասաց բրիտանացի նախարարը: ԻՏ

Ռիֆկինդը եւ Ստեպաշինը քննարկեցին ռազմական բարեփոխումների ընթացքը

Երկուշաբթի օրը Մոսկվայում Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարար Մալքոմ Ռիֆկինդը եւ Ռուսաստանի ԳԽ պաշտպանության եւ անվտանգության հարցերի կոմիտեի նախագահ Սերգեյ Ստեպաշինը քննարկեցին Ռուսաստանում ռազմական բարեփոխման հարցերը: Ամփոփիչ բրիֆինգում Ստեպաշինը մասնավորապես նշեց, որ բանակցությունների ընթացքում կողմերն անդրադարձել են Էստոնիայից եւ Լատվիայից ռուսական զորքերի դուրսբերման խնդիրներին: Ստեպաշինի խոսքերով, բրիտանացի նախարարը «հանդես է բերել լիակատար ըմբռնում, որ զորքերի դուրսբերումը սերտորեն կապված է այդ երկրներում մարդու իրավունքների պահպանման հարցերի հետ»: Ստեպաշինը նշեց, որ հանդիպման ընթացքում Ռիֆկինդը այն կարծիքն է հայտնել, որ ինքն ապագայում «դժվարությամբ է պատկերացնում ՆԱՏՕ-ն առանց Ռուսաստանի մասնակցության»: Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարարն ընդգծեց, որ այսօր ՆԱՏՕ-ն «չի կարող դիտվել որպես ինչ-որ մեկին հակադրվող ուժ, ինչպես նախկինում հակադրվել է Վարշավայի պայմանագրի երկրներին, այլ պետք է դիտվի որպես եվրոպայի խաղաղության պահպանման նպատակով ստեղծված ընկերակցություն»: ԻՏ

Սամարայի մարզը կդառնա՞ արդյոք հանրապետություն

Սամարայի մարզն իր կարգավիճակի փոփոխմանն ուղղված քայլեր կձեռնարկի, եթե մոտ ժամանակներս Ռուսաստանի նախագահը եւ կառավարությունը նախադրյալներ չստեղծեն տարածքների իրավունքների հավասարեցման համար: Այդ մասին երկուշաբթի օրը Սամարայում կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարեց տեղական մարզխորհրդի նախագահ Օլեգ Անիշչիկը, որը սեպտեմբերի 18-ին Մոսկվայում մասնակցել էր Դաշնության խորհրդի առաջին հիմնադիր նիստին: Ելույթ ունեցողների կարծիքով, հանրապետությունների եւ մարզերի քաղաքական եւ մասնավորապես տնտեսական անհավասարությունը խորացնում է հասարակության մեջ առանց այդ էլ առկա սրընթաց կենտրոնախույս շարժումները: Դրանց հետեւանքը դարձավ Ուրալի Հանրապետության ստեղծումը: Ինչպես նշվեց մամուլի ասուլիսում, այդ ուղղությամբ որոշակի քայլեր են ձեռնարկում Կրասնոյարսկի եւ Պրիմորիեի երկրամասերը: Մարզի նահանգապետ Տիտովն ընդգծեց, որ Սամարայի մարզի կարգավիճակի փոփոխման գործընթացը տեղի կունենա խստիվ սահմանադրության շրջանակներում: Արդեն մինչեւ հոկտեմբերի 4-ը ենթադրվում է հաստատել մարզային հանրաքվեի անցկացման կարգը, որի ընթացքում մարզի ավելի քան 3 միլիոնանոց բնակչությունը կկատարի իր ընտրությունը: ԻՏ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Դեմոկրատների անհաջողությունը Համբուրգում

Տեղական ընտրությունների ժամանակ Համբուրգում 2 հիմնական կուսակցությունները՝ սոցիալ դեմոկրատները և քրիստոնեա դեմոկրատները անսպասելիորեն ձախողվեցին: Ընտրողներն իրենց ձայները տվեցին մյուս կուսակցություններին, որոնք արտահայտեն հանցագործությունների դեմ պայքարը և հոսքին օտարների առջև կանգնեցնելու կառավարության անճարակությունը և իրենց անհամաձայնությունը այդ հարցում: Երկու աջ կուսակցություններն ի վիճակի եղան հավաքելու ձայների միայն 7,6 տոկոսը:

Լայնածավալ գործողություն Մոսկվայի վտանգավոր վայրերում

Մոսկվայի, Մոսկվայի մարզի ներքին գործերի վարչության, ՆԳՆ և ներքին զորքերի հարյուրավոր աշխատակիցներ կիրակի լույս երկուշաբթի գիշերը ծրագրված ստուգում են անցկացրել հյուրանոցային համալիրներում, շուկաներում, ավտոկայանատեղերում: Ռուսաստանի ՆԳՆ հասարակական կարգի կենտրոնի ԻՏԱՌ-ին հաղորդած տեղեկության մեջ նշվում է, որ գործողության ընթացքում բնակության կանոնների խախտման և հանցագործությունների համար Մոսկվայում կալանավորվել է 640 մարդ: Նրանցից առգրավվել են հրազեն և սառը զենք, զինամթերք, թմրադեղեր: Մի շարք փաստերի առթիվ հարուցվել են քրեական գործեր: ԻՏ

Երկաթուղու վթար Ալաբամայում

Երեկ երկաթուղու մեծ վթար պատահեց Մ. Նահանգների Ալաբամա նահանգում, Մոբայլ քաղաքի մոտ, այն պահին, երբ մարդատար գնացքն անցնում էր ճահճուտի վրայով ձգվող կամրջից: 8 վագոններ ընկան ճահիճը, որտեղ կոկորդիլոսներ են ամենուրեք: Նախնական տվյալներով, զոհերի թիվն անցնում է 40-ից: Սուզակները փորձում են գտնել վիրավորներին:

Ուկրաինայի ԳԽ-ում կդրվի Չեչնիայի ճանաչման հարցը

Չեչնիայի ԳԽ պատվիրակության, որը գլխավորում էր արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Սառն Ցիխունաշվիլին, և Ուկրաինայի ԳԽ արտաքին գործերի հանձնաժողովի նախագահ Դմիտրի Պավլիչկոյի հանդիպման ժամանակ հայտարարվել է, որ ուկրաինական խորհրդարանի առաջառկան-ազգայնական թևը մտադիր է Չեչնիայի իրավական ճանաչման հարցը բարձրացնել: Հանդիպման ժամանակ նշվել է նաև երկու հանրապետությունների միջև տնտեսական և իրավական հարաբերությունների զարգացման անհրաժեշտությունը: ԻՏ

Ռուսաստանում աճում է հանցագործությունների թիվը

Այս տարվա 8 ամիսների Ռուսաստանի խաղաղների փողոցներում կատարվել է 212.300 հանցագործություն: Այս տվյալները բերվեցին երեքշաբթի օրը Ռուսաստանի ՆԳՆ հասարակական կարգի կենտրոնի բրիֆինգում: Փողոցային հանցագործությունների թվում եղել են 2,3 հազար կանխամտածված սպանություն, 10,4 հազար մարմնական ծանր վնասվածք, ավելի քան 56 հազար կողոպուտ, 6,9 հազար եղուգականային հարձակում: Փողոցային հանցագործությունների տեսակարար կշիռն այս տարի կազմել է արձանագրված բոլոր իրավախախտումների գրեթե 12 տոկոսը: Բրիֆինգում նշվեց, որ այդ հանցանշանակը առավել մեծ տարածում է գտել Մոսկվայում (31,9 տոկոս) և Սանկտ Պետերբուրգում (30 տոկոս): Բրիֆինգում նաև հաղորդվեց, որ անցյալ տարի անցկացվել է հասարակական խաղաղական 2 հազար միջոցառում (համերգներ, ցույց և այլն): Դրանց մասնակցել է ընդհանուր առմամբ մոտ երկու միլիոն մարդ: ԻՏ

Մշակույթ

Բացի այդ, 3 նկարիչներից ցուցահանդեսին իր աշխատանքներով մասնակցում է նաև քանդակագործ Գևորգ Գևորգյանը: Վերջինիս քանդակային կոմպոզիցիաներից շատերը հանդիսատեսին արդեն ծանոթ են հանրապետական նախորդ ցուցահանդեսից, որոնց նա պարբերաբար մասնակցել է: Դասական ձևերով հասկացվող քանդակների («Թռիչք», «Նռնենի») կողքին կան նաև այնպիսիք, որոնք գեղարվեստական նոր լուծում են ներանավորում և առանձնանում բարձր մտածելակերպով: Դրանցից է, օրինակ, «Ծիրանյա ծնունդը» կոմպոզիցիան, որը պատկերում է 2 հրացանների խաչաձևումից ստացված օրորոցում դրված աղավնի փետուրը:

Հովհաննես Աղանացին ցուցահանդեսի այցելուներին է ներկայացրել իր գունագծային արտառոց հորինվածքները, որոնք ունեն զուտ և ներքնապես ուղղված հնչեղություն և ներքին լիցք: Առարկայական պատկերներ չեն ներկայացնում դրանք և կազմված լինելով հուշի և կարոտի գույներից («Գունավոր գիշեր», «Հուշ», «Թափառական երգ», «Շերտված երգ» և այլն) նայողին ակամա մղում են խոհերի ու մտածումների գիրկը:

Գայլուս Գրեյի յուղաներկ նկարները մեզ պարզում են երիտասարդ հեղինակի ներքին ապրումների ու երազների բանաստեղծական աշխարհը, որն արտահայտելու համար նա օգտագործել է գույների անսովոր համադրություններ՝ դրանով ստեղծելով գունային սուր զգացողություն: Նրա նույնաչափ կտավները, որոնք կարող էին լինել պարզ բնանկարչական անդրադարձներ, փոխվում են նկարչի սիրած կոմպոզիցիոն ընդհանրությամբ: Նա, որպես կոմպոզիցիոն սրանակ, ստեղծում է «իր» տարածությունը և արդեն դրա ներսում «ծավալում» իր գործողությունները: Դրանք հիմնականում կրում են սիմվոլիկ-այլաբանական բնույթ և քրիստոնեական հանրահայտ սյուժեների նրա մեկնաբանություններն են («Ծնունդ», «Հայտնություն», «Ընթրիք»): Զգացմունքային հագեցվածությամբ և գույների ավելի հավասարակշիռ զուգադրումներով գույնի ճաշակով օգտագործմամբ և դրանց գեղարվեստական արդյունքով: Գևորգի ներկայացրած աշխատանքներում գերակշռում են բնանկարները, հատկապես նրա Արարատյանը: Արարատը երիտասարդ նկարչի վրձնի տակ հանդես է գալիս նոր ու անսովոր ուրվագծերով և պատկերումներով:

«Մուրցի» ցուցահանդեսը

«Մուրցը» նկարիչների անկախ խումբ է, որն իր շարքերում միավորել է ստեղծագործական տարբեր նկարագիր և ձեռագրային ունեցող համակիր արվեստագետների: Իրենց միավորումը կոչելով Արախ գետի վտակներից մեկի անունով, նրանք ցանկանում են ընդգծել ազգային արվեստի ավանդներին իրենց հավատարիմ մնալու վճռականությունն ու դրանք շարունակելու պատրաստակամությունը: Դա նախևառաջ արտահայտվել է Հայաստանի նկարչի տանը սեպտեմբերի 22-ին բացված խմբակային երկրորդ ցուցահանդեսի 4 մասնակիցներից 3-ի ազգանուններում, որոնք կրել են որոշակի փոփոխություններ. Գևորգ Չավրուշյանը դարձել է Մեցցի, Հովհաննես Մեծ-Գևորգյանը՝ Աղանացի, իսկ Գայլուս Գրիգորյանը՝ Գրեյ:

աչքի է ընկնում հատկապես դեղինի երանգներով լուծված նրա «Թասուն» կտավը:

Ցուցահանդեսի մյուս մասնակից Գևորգ Մեցցու աշխատանքներին ծանոթ լինելով շատ վաղուց, դեռ գեղարվեստաբանական ինստիտուտում սովորելու տարիներից, այստեղ մեզ համար պարզեցինք նկատելի առաջընթաց երիտասարդ արվեստագետի ստեղծագործական ձեռագրում: Նա համարձակորեն փորձում է նոր ձևեր ու եղանակներ, որոնք սակայն ինքնանպատակ չեն, այլ կոչված են նրա ասելիքի լիարժեք բացահայտմանը: Իսկ ասելիքը շատ է, սկսած մեր եկեղեցիների ու պատմական հուշարձանների լքյալ վիճակից մինչև այսօրվա հայ մարդուն պատած խոհերն ու հակասական զգացմունքները: Տարիներ առաջ նկարիչը եղել է Նախիջևանում, կտավին հանձնել հայոց եկեղեցիների պատկերներն ու իր տպավորությունները: Այդ շարքից կարելի է տեսնել մի քանի յուղանկարներ, որոնցից առանձնացնենք «Ալիսապատի ս. Աստվածածին եկեղեցին» մեծադիր կտավը: Այն աչքի է ընկնում մուգ տոների և բոսորագույնի ճաշակով օգտագործմամբ

Գևորգ Գևորգյան. «Մեղեդի»

«Մուրցի» առաջին խմբակային ցուցահանդեսը կազմակերպվել է այս տարվա մարտին Շուշիում: Այս մեկը՝ երևանյանը, նոր է բացվել և սպասում է այցելուներին:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Երգում էր Լուսինեն

Սեպտեմբերի 19-ին և 20-ին «Մեսրոպ» թատրոնի դահլիճում «Թափառական երաժիշտ» վերնագրով իր շուռ-ծրագիրը ներկայացրեց մեր փոքր, և ինչու միայն փոքր, ունկնդրին լայնորեն հայտնի և սիրելի Լուսինե Դավթյանը: Այս անունը վերջին տարիներին հաճախակի ենք լսում կատարված տարբեր մրցույթներին մասնակցած այս երգչուհու մասնակցության և պարգևների արժանանալու հետ: Հետաքրքիրն այն է, որ փոքրիկ երգչուհին ոչ միայն լավ երգում է, այլև կատարում է իր իսկ հորինած երգերը, որոնց թիվն արդեն անցնում է 70-ից: Ստեղծագործել սկսել է 5 տարեկանից, երբ գրեց իր առաջին «Տոնածառ» երգը: Այսօր նրա ինը կատարումները մտել են Հայաստանի ռադիոյի ոսկե ֆոնդը:

Նշված երկու համերգները կազմակերպել էր «Նկար» արտադրավագրական ընկերությունը: Վերջինիս նախագահ Կարեն Մարտիրոսյանը մեր զրույցում նշեց, որ Հայաստանի շնորհաշատ մանուկներին օգնելու և նրանց սատար կանգնելու նպատակով իրենց ընկերության շրջանակներում ստեղծվել է «Համաստեղ» մանկական ակադեմիան, որի առաջին ձեռնարկումն էին այս համերգները: Ընդ որում, նա ընդգծեց այն հանգամանքը, որ իրենց արածը սովորական հովանավորություն չէ: Բացի զուտ կազմակերպչական հարցերից, նրանք մեծ աշխատանք են տարել համերգների բեմադրման, դրանց ձևավորման, համապատասխան մասնագետների հրավիրման ուղղությամբ: Դե, իսկ Լուսինեն էլ արդարացրեց այդ ջանքերը՝ մոտ ժամուկես հաճելի լարվածության մեջ պահելով հանդիսականներին, որոնց բաժանվեց հիշյալ ընկերության միջոցներով թողարկված Լուսինեի առաջին ձայներիզը «Թափառական երաժիշտ» անունով:

Արժանին հատուցելով նաև «Մեսրոպ» թատրոնին (գեղարվեստական ղեկավար և տնօրեն Վիգեն Ստեփանյան), որն անվճար տրամադրել էր իր դահլիճը համերգների համար, միաժամանակ հույս ունենանք, որ նմանօրինակ հետագա միջոցառումները կանցկացվեն ավելի մեծ սրահներում՝ բավարարելով բոլոր երաժշտասերների՝ թե փոքր, թե մեծ, ցանկությունը:

Լ. Լ.

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԲՐԱԶԻԼԱՑԻՆԵՐՆ ԱՅՆՈՒԱՄԵՆԱՅՆԻՎ ԵԶՐԱՓԱԿԻՉՈՒՄ

Աշխարհի եռակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականի մասնակցությունը գալիք ամռանը ԱՄՆ-ում կայանալիք աշխարհի 15-րդ առաջնության եզրափակիչ փուլի մրցումներին խմբային ընտրական մրցաշարի անհաջող մեկնարկից հետո խիստ կասկածելի տակ էր: 2-րդ շրջանի բոլոր 4 հանդիպումներում միայն հաղթանակները կարող էին փրկել կացին գնդակի կախարդներին: Եվ բրազիլացիները լցվանալով հասան իրենց նպատակին: Ամեն ինչ վճռվեց վերջին տուրի Բրազիլիա-Ուրուգվայ մրցախաղում: Բրազիլացիները սեփական հարկի տակ 2-0 հաշվով հաղթելով ավանդական դժվարին մրցակցին, խմբում այնուամենայնիվ զբաղեցին 1-ին տեղը: Ճշմարիտն ասած, դժվար է ֆուտբոլի աշխարհի որևէ առաջնություն պատկերացնել առանց նրա մշտական մասնակիցների՝ բրազիլացիների: Աշխարհի կրկնակի չեմպիոն Ուրուգվայի հավաքականը հրաժեշտ տվեց աշխարհի հերթական առաջնությանը:

Լատինական Ամերիկայի ընտրական «Բ» խմբի մրցաշարի անակնկալների գլխավոր հեղինակ Բոլիվիայի հավաքականը, որն 1-ին շրջանում կարողացել էր հաղթել թե Բրազիլիայի և թե Ուրուգվայի հավաքականներին, եզրափակիչ տուրում հյուրընկալվելիս կարողացավ փաստակել անչափ կարևոր մեկ միավոր (Էկվադոր-Բոլիվիա՝ 1-1), խմբում գրավել 2-րդ տեղը և արժանանալ աշխարհի առաջնության եզրափակիչ փուլի 2-րդ ուղեգրին: 1950 թ. հետո Բոլիվիայի հավաքականն 1-ին անգամն է հասնում նման հաջողության:

Եվ այսպես, արդեն հայտնի են աշխարհի հերթական առաջնության 24 մասնակիցներից 8-ը: Դրանք են՝ ԱՄՆ-ի, Գերմանիայի, Ռուսաստանի, Հունաստանի, Կոլումբիայի, Բրազիլիայի, Բոլիվիայի և Մեքսիկայի հավաքականները:

Աշխարհի առաջնության Լատինական Ամերիկայի ընտրական «Բ» խմբի ամփոփիչ աղյուսակը

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Բրազիլիա	12	8	5	2	1	20-4
2. Բոլիվիա	11	8	5	1	2	22-11
3. Ուրուգվայ	10	8	4	2	2	10-7
4. Էկվադոր	5	8	1	3	4	7-7
5. Վենեսուելա	2	8	1	0	7	4-34

Եվրոպական ընտրական խմբերում դեռ շարունակվում են հանդիպումները

1-ին խումբ

Էստոնիա-Իտալիա՝ 0-3

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Շվեյցարիա	13	8	5	3	0	19-5
2. Իտալիա	12	8	5	2	1	18-6
3. Պորտուգալիա	10	7	4	2	1	14-4
4. Շոտլանդիա	9	8	3	3	2	11-10
5. Մալթա	3	9	1	1	7	3-21
6. Էստոնիա	1	8	0	1	7	1-20

13.10 Պորտուգալիա-Շվեյցարիա
Իտալիա-Շոտլանդիա
10.11 Պորտուգալիա-Էստոնիա
17.11 Իտալիա-Պորտուգալիա
Մալթա-Շոտլանդիա
Շվեյցարիա-Էստոնիա

2-րդ խումբ

Նորվեգիա-Լեհաստան՝ 1-0
Սան-Մարինո-Հոլանդիա՝ 0-7

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Նորվեգիա	14	8	6	2	0	21-3
2. Հոլանդիա	11	8	4	3	1	24-8
3. Անգլիա	11	8	4	3	1	19-6
4. Լեհաստան	8	7	3	2	2	8-7
5. Թուրքիա	3	8	1	1	6	7-17
6. Սան-Մարինո	1	9	0	1	8	1-39

13.10 Հոլանդիա-Անգլիա
Լեհաստան-Նորվեգիա
27.10 Թուրքիա-Լեհաստան
10.11 Թուրքիա-Նորվեգիա
16.11 Սան-Մարինո-Անգլիա
17.11 Լեհաստան-Հոլանդիա

3-րդ խումբ

Ալբանիա-Իսպանիա՝ 1-5

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Իռլանդիա	17	10	7	3	0	17-2
2. Դանիա	16	10	6	4	0	14-1
3. Իսպանիա	15	10	6	3	1	23-3
4. Հս. Իռլանդիա	12	10	5	2	3	13-11
5. Լիտվա	7	12	2	3	7	8-21
6. Լատվիա	5	12	0	5	7	4-21
7. Ալբանիա	4	12	1	2	9	6-26

13.10 Իռլանդիա-Իսպանիա
Դանիա-Հյուս. Իռլանդիա
17.11 Հյուս. Իռլանդիա-Իռլանդիա
Իսպանիա-Դանիա

4-րդ խումբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Բելգիա	14	8	7	0	1	15-3
2. Ռումինիա	11	8	5	1	2	25-10
3. Չեխո-Սլովակ.	10	8	3	4	1	18-9
4. Ուելս	10	8	4	2	2	16-10
5. Կիպրոս	5	8	2	1	5	8-13
6. Ֆարեր. կղ.	0	10	0	0	10	1-38

13.10 Ռումինիա-Բելգիա
Ուելս-Կիպրոս
27.10 Չեխո-Սլովակիա-Կիպրոս
17.11 Ուելս-Ռումինիա
Բելգիա-Չեխո-Սլովակիա

5-րդ խումբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Ռուսաստան	12	7	5	2	0	15-3
2. Հունաստան	10	6	4	2	0	6-1
3. Իսլանդիա	8	8	3	2	3	7-6
4. Հունգարիա	3	7	1	1	5	5-11
5. Լյուքսեմբուրգ	1	6	0	1	5	1-13

12.10 Լյուքսեմբուրգ-Հունաստան
27.10 Հունգարիա-Լյուքսեմբուրգ
17.11 Հունաստան-Ռուսաստան

6-րդ խումբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Ֆրանսիա	13	8	6	1	1	14-5
2. Շվեդիա	12	8	5	2	1	15-5
3. Բուլղարիա	10	8	4	2	2	13-8
4. Ավստրիա	6	7	3	0	4	12-10
5. Ֆինլանդիա	3	8	1	1	6	4-14
6. Իսրայել	2	7	0	2	5	5-21

13.10 Ֆրանսիա-Իսրայել
Բուլղարիա-Ավստրիա
Շվեդիա-Ֆինլանդիա
27.10 Իսրայել-Ավստրիա
10.11 Ավստրիա-Շվեդիա
Իսրայել-Ֆինլանդիա
17.11 Ֆրանսիա-Բուլղարիա

Չեմպիոնի հաղթանակներից եվս մեկը

«Ազգը», ինչպես գիտեն շախմատի սիրահարները, զբաղվում է Լոնդոնում անցկացվող աշխարհի առաջնության մրցախաղի պարտիաները:

Ընթերցողների խնդրանքով հրապարակում ենք այն միակ հանդիպման ընթացքը, որը մինչև այժմ տեղ չի գտել մեր թերթի էջերում:

Շորթ-Կասպարով
4-րդ պարտիա
Սիցիլիական պաշտպանություն

1. e4 c5 2. Ձf3 d6 3. d4 cd 4. Ձ:d4 Ձf6 5. Ձc3 a6 6. Փg5 e6 7. f4 Թb6 8. Թd2 Թ:b2 9. Ձb3 Թa3 10. Փ:f6 gf 11. Փe2 Ձc6 12. 0-0 Փd7 13. Աh1 h5 14. Ձd1 Նc8 15. Ձe3 Թb4 16. c3 Թ:e4 17. Փd3 Թa4 18. Ձc4 Նc7 19. Ձb6 Թa3 20. Նae1 Ձe7 21. Ձc4 Ն:c4 22. Փ:c4 h4 23. Փd3 f5 24. Փe2 Փg7 25. c4 h3 26. g3 d5 27. Փf3 dc 28. Նe3 c3 29. Ն:c3 Փ:c3 30. Թ:c3 0-0 31. Նg1 Նc8 32. Թf6 Փc6 33. Փ:c6 Ն:c6 34. g4 Ձg6 35. gf ef 36. Թ:f5 Թ:a2 37. Թ:h3 Թc2 38. f5 Նc3 39. Թg4 Ն:b3 40. fg Թc6+, սպիտակները հանձնվեցին:

Հոլանդիայում անցկացվող մրցախաղի 10-րդ պարտիայում Կարպովը հաղթեց Թիմմանին և այժմ առջևում է 6:4 հաշվով: ■

Սամարանչը կրկին վերընտրվեց

Մոնակոյում նախօրեին սկսված Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի (ՄՕԿ) 101-րդ նստաշրջանում լուծվեց կարևոր հարցերից մեկը. 5-րդ անգամ 3 տարվա ժամկետով ՄՕԿ-ի նախագահ ընտրվեց Խուան Անտոնիո Սամարանչը (Իսպանիա): ■

Բաժինը վարում է ՍՄԲԱՏ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ՓՈԽԱՐԿՄԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՌԵԳԻՈՆԱԼ ԿԵՆՏՐՈՆ

FINANCIAL COMPANY

SIGELLA

ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է

Հենց այս սկզբունքով է առաջնորդվում

SIGELLA ընկերությունը

SIGELLA սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության հիմնադիրներն են Փոխարկման Միջազգային Ֆոնդի Անդրկովկասյան Ռեգիոնալ Կենտրոնը եւ անհատ անձինք:

SIGELLA ընկերության հիմնական նպատակն է հանրապետական ձեռնարկությունների տեխնոլոգիական եւ կադրային պոտենցիալի պահպանումը, նոր աշխատատեղերի ստեղծումը փոքր եւ միջին բիզնեսի զարգացման ճանապարհով, միջազգային շուկայում մրցունակ արտադրանքի լայնածավալ արտադրության կազմակերպումը:

Իր նպատակներն իրագործելու համար SIGELLA ընկերությունը զբաղվում է գիտատեխնիկական, ֆինանսային, առեւտրական եւ այլ ծրագրերի մշակմամբ եւ ներդրմամբ՝ համատեղ ֆինանսավորման նպատակով ընդգրկելով իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձանց:

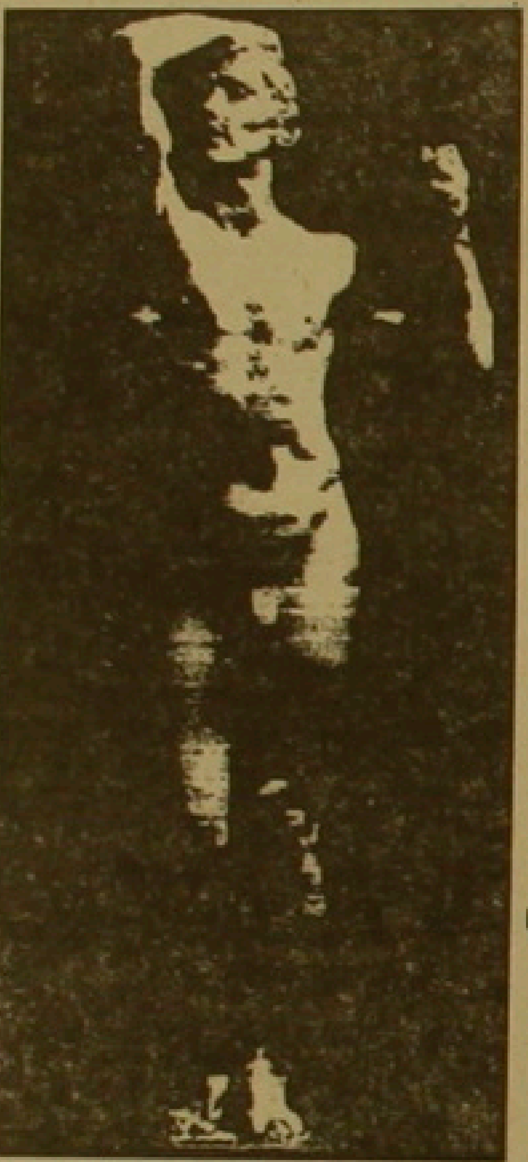

SIGELLA

ընկերության կողմից մշակված են նաեւ այնպիսի ծրագրեր, ինչպիսիք են

- հատուկ բժշկական սարքավորումների արտադրությունը՝ իոնացնող ճառագայթների աղբյուրների օգտագործմամբ
- նոր, յուրօրինակ շինանյութերի արտադրությունը (տուֆոպոլիմերների, հենքակմախքային պոլիմերային սալիկների եւ նրանց հիմքի վրա «սենդվիչների» սալիկներ կահույքի արտադրության համար, ասբոցեմենտային ծորեր...)
- թանկարժեք քարերի, օբսիդիանի եւ այլնի ազնվացում՝ ոսկերչական եւ այլ կիրառական ոլորտներում օգտագործելու համար
- մետաղի թափոնի վերամշակման, ռեսուրսախնայող տեխնոլոգիա՝ փոքր մետալուրգիայում օգտագործելու համար
- հանքային հումքի էլեկտրոնաճառագայթային վերամշակման տեխնոլոգիա
- բարձրարդյունավետություն ունեցող զովացուցիչներ կիսահաղորդիչային սարքերի համար, ինդուկցիոն-դինամիկ մեխանիզմներ եւ այլն
- գյուղատնտեսական արտադրանքների մշակում, գործնի, չորացված մրգերի, սննդային կոնցենտրատների եւ այլնի դեզինսեկցիա, արագ փչացող մթերքների ճառագայթահարում

Ընդհանուր առմամբ SIGELLA ընկերության տրամադրության տակ է ավելի քան 100 ծրագիր, որոնց մի մասը պատենտավորված է:

Ընկերության աշխատակազմն ունի բարձր որակավորում, մասնագիտացում եւ աշխատանքային փորձ տեսական, արտադրական, առեւտրային եւ ֆինանսային կառուցվածքներում:

Մենք հարմար պահի չենք սպասում

Մենք գտնում ենք, որ

ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Պուշկինի փ. 3ա, (Ժուռնալիստների Տուն, II հարկ)
հեռախոս՝ 564757, ֆաքս՝ 562195

CONCERN
VICTORIA

★★★★★★★★★★★★★★ Հեռ. 56-12-11, 58-39-96

«ՎԻԿՏՈՐԻԱ» ԿՈՆՑԵՌՆԸ
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԻՐ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐԻՑ

ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՈՎ

- Կենցաղային սառնարաններ «Լադոգա 4»
- Սառնարանային ագրեգատներ МКБ-4-12
- Ճաշարան-սրճարանի սարքավորումների կոմպլեկտ՝
  - սառնարանային պահարան ЩХ-0.56-01
  - անընդհատ գործողության ջրատաքացուցիչ КНЭ-25-2М
  - աման լվացող մեքենա МДП-26
  - կցենք գաստրոնոմիական
- Կարի արտադրության կոմպլեկտ
- Գազասարներ (կարբյուրատոր) ԳԱԶ-24 ավտոմեքենաների
- Փոշեծծիչներ՝ «Վիխր-8Ա»
- Կոմպրեսորներ (միաֆազ 220 վ.)
- Ջրի պոմպեր (տարբեր հզորությունների)
- Փայտամշակման հաստոցներ
- Միկրոավտոբուս «ՌԱՖ» (օգտագործված)
- Բեռնատար ԳԱԶ-53 (փակ, ջերմամեկուսիչ, թափքով սննդամթերքի տեղափոխման համար)
- Էլեկտրագեներատոր 37.5 կՎտ (դիզելային)
- ԶԻԼ բեռնատարի շարժիչ
- Թաղիք ներքնակով երջանակներ քարի մշակման համար
- Առանձնատնային ֆերմա Երեւանից էջմիածին հատվածում, 4000 քմ տարածությամբ, քարե շինություններով, պարտիզով, էլեկտրաֆիկացված եւ ջրով: Ընդունելի են նաեւ վարձակալման առաջարկություններ:

ԿԱՆԽԻԿ ԳՈՒՄԱՐՈՎ

- Կոնյակ «Ընտիր», «Տոնական», «Նաիրի» (սերտիֆիկատով)
- Ուկրաինական կարամել 4 տեսակի
- Խնձորի պովիդլո
- Ձկի ջեմ
- Չկան պահածո (ռուսաստանյան)
- Ավտոպարուղի (կարտոն) կոշիկի արտադրության համար СЭМ-2:

ԾԱՆԱՊԱՐՀ ԴԵՊԻ ԱՇԽ

«Արարատ» ավիաընկերությունը հանդիսանալով «Հայկական Ավիաուղիներ» ավիաընկերության տեսական դուստր ձեռնարկություն, կատարում է կանոնավոր չվերթներ Երեւանից («Էրեբունի» օդանավակայան)

ՍՈՉԻ, ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ, ՄԱԽԱՉԿԱԼԱ, ԲԱԹՈՒՄԻ, ՆԱԼՉԻԿ, ԳՐՈԶՆԻ երթուղիներով, ինչպես նաեւ ետադարձ:

Դուք կարող եք պատվիրել չվերթ «Յակ-40» ինքնաթիռի սրահային տարբերակով ԱՊՀ երկրներ եւ արտասահման, ինչպես նաեւ իրականացնել բեռների տեղափոխում «Ան-32» ինքնաթիռով ԱՊՀ ցանկացած քաղաք: Մենք ընդունում ենք անհատներից եւ ձեռնարկություններից, բարեկարգ 50 տեղանոց «Ան-24» ինքնաթիռով մարդատար եւ տուրիստական չվերթների կատարման պատվերներ:

«Արարատ» Ավիաընկերության «Մի-8» ուղղաթիռները կօգնեն Ձեզ՝ ուղեւորների եւ ուղեբեռների, փոստի տեղափոխման հարցերում, բնակչությանը բուժօգնություն հասցնելու, ավտոմայրուղիների, ջրանցքների, գետերի, գազամուղների, բարձր լարման գծերի հետազոտման եւ պարեկավորման աշխատանքներում, երկրաբանական-հետախուզական եւ արշավախմբերի սպասարկման Հայաստանի տարածքում էքսկուրսիոն թռիչքների կազմակերպման գործում:

Հասցեն՝ Երեւան, Արշակունյանց 135, հեռախոս 486941, 484761, ֆաքս 448987

ԱՐԱՐԱՏ
ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

SMBATIAN TRAVEL

Սմբատյան- թրավել ֆիրման իրականացնում է ճանապարհորդություններ հետեւյալ ուղերթներով՝

ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ՓԱՐԻԶ
ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԼՈՆԴՈՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ
ԵՐԵՎԱՆ-ԿԻԵՎ-ՀՈԼԱՆԴԻԱ
ԵՐԵՎԱՆ-ԿԻԵՎ-ԲԵԼԳԻԱ

Էրեբունի հյուրանոց 404 սենյակ, հեռ. 56.05.33

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ համակարգչային հեղինակ ՊԱՎԵԼ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

ՀՀ նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 36 000. Պատվեր 1601 Ստորագրված է տպագրության 23. 9. 1993.

digitised by A.R.A.R.@